БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 229 (16.615). | 30 сентябрь, 1976 йил пайшанба | Баҳоси 2 тийин.

ТУРСУНОЙ ОХУНОВА ПЛАННИ БАЖАРДИ

Чиноз районидаги Киров номли колхознинг комплекс механизациялашган бригадаси бошлиғи, Ленин мукофотининг лауреати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунова КПСС XXV съезди тарихий қарорларига жавобан ўнинчи беш йилликни пахтачиликни юксалтиришда юксак самарадорлик беш йиллигига айлантириш, бир беш йилликда икки беш йиллик планни бажариш, бу йил 95 гектар майдоннинг ҳар гектаридан пландаги 36,7 центнер ўрнига 69 центнердан ҳосил олиш ҳақида ваъда берган.

Мамлакатимиздаги бир группа машҳур механизаторлар билан бир қаторда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневга ёзилган мактубда буни яна бир марта таъкидлаб кўрсатди. У бригадасида техниканинг кучидан самарали фойдаланиб, пахтачиликни механизациялаш даражасини янада ошириш, деҳқончилик маданиятини юқори поғонага кўтариш, етиштирилган мўл ҳосилни тез ва нобуд қилмай йиғиб-териб олиш ҳамда план ва мажбуриятни қисқа муддатда бажариш ҳақида ваъда берди. Ўртоқ Л. И. Брежнев механизаторларга жавоб хатида уларнинг ватанпарварлик ташаббусларига, техникани ишлатиш, ғалла, пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил олиш соҳасидаги маҳоратларига юксак баҳо бериб, етиштирилган барча ҳосилни қисқа муддатда йиғиштириб олиш жуда муҳим эканлигини кўрсатди.

Матонатли механизатор ва уста пахтакор Турсуной Охунова ўртоқ Л. И. Брежневга берган ваъдасининг устидан чиқди. Пахта тайёрлаш юзасидан белгиланган халқ хўжалик планини 10 иш кунида ошириб бажарди. Давлатга 350 тонна аъло сифатли «оқ олтин» топширилди. Биринчи теримдаёқ ҳар гектар ердан қарийб 37 центнердан пахта териб олинди. Турсуной «Ўзбекистон» маркали тўрт қаторли машина билан бу йил мавсумда 450 тонна пахта териш мажбуриятини олган. У бригадада тайёрланган пахтанинг 90 процентини ўзи машина билан терди. Унинг шу кунгача бункердан тўккан пахтаси 300 тоннадан ошди.

Бригада даласида ҳали ҳосил мўл. Уни териш ва давлатга топшириш жадал давом эттирилмоқда. Турсуной машина рулини дадил бошқаряпти. Бригада аъзолари мажбуриятни ҳам тезроқ адо этиш учун интилмоқдалар.

Ҳ. АБДУСАМАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МАШИНАЛАРДА 1 МИЛЛИОН ТОННА ПАХТА ТЕРИЛДИ

МАШИНАЛАР ПАХТА ДАЛАЛАРИДА

Пахтазорларда долзарб кунлар бошланди: ҳосил тез суръатлар билан йиғиштириб олинмоқда. Бу иш КПСС XXV съезди томонидан пахтакорлар олдига қўйилган катта вазифаларни муваффақиятли бажариш учун кураш шиори остида ўтказилмоқда. Ўнинчи беш йилликда пахта етиштиришнинг ўртача йиллик миқдорини 8,5 миллион тоннагача кўпайтириш мўлжалланган. Ана шу мақсад сари дадил ҳаракат қилиб бормоқ учун ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилиданоқ мустаҳкам пойдевор яратиш керак. Колхоз ва совхозларда янги мелиорация системалари қурилмоқда, суғориладиган майдонлар кенгайтирилмоқда, хўжаликлар замонавий техника билан таъминланиб, тобора кўп минерал ўғит олмоқдалар. Кўп районларда оби-ҳаво шароитининг ноқулай келганлиги орқасида рўй берган қийин аҳвол партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг актив иш олиб борганлиги, деҳқонларнинг фидокорона меҳнати туфайли бартараф қилинди ва мўл ҳосил етиштирилди. Эндиликда бу ҳосилни нобуд қилмай, тез йиғиштириб олиш керак.

Илғор пахтакор районлар кубанликларнинг ватанпарварлик ташаббусидан ўрнак олиб, давлатга қимматли маҳсулот сотиш юзасидан оширилган социалистик мажбуриятларни қабул қилмоқдалар. Ўзбекистон меҳнаткашлари Ватанга 5 миллион 300 минг тонна, Туркманистон меҳнаткашлари 1 миллион 100 минг тонна, Тожикистон меҳнаткашлари 835 минг тонна пахта тайёрлаб беришга аҳд қилдилар. Озарбайжон, Қозоғистон ва Қирғизистон ҳам юксак марраларни белгилаб олишди. Кўп коллективлар терим ишларини кучайтириб, техникадан моҳирлик билан фойдаланишга катта эътибор бермоқдалар. Бу эса меҳнат унумдорлигини анча ошириш, иш муҳлатларини қисқартириш ва маҳсулотнинг таннархини камайтириш имкониятини туғдиради.

Хўжаликларда машина билан териладиган пахтанинг ҳиссаси ортиб боряпти. Ўтган йилнинг куз фаслида комбайнлар ёрдами билан Қозоғистонда ҳосилнинг 69 проценти, Қирғизистонда 62, Туркманистонда 47, Ўзбекистонда 46 проценти териб олинган эди. Бу йил Ўзбекистон пахтакорлари уч миллион тонна, яъни ўтган йилдагидан қарийб учдан бир ҳисса миқдорда кўпроқ пахтани машинада териб олишга қарор бердилар; бошқа республикаларда ҳам шу йўлдан борилмоқда.

Ҳозирги пайтда асосий вазифа — ҳар бир агрегатнинг самарали ишлашини таъминлашдан иборат. Механизаторларнинг маҳорати, уларнинг юксак кўрсаткичларга эришиш йўлидаги сабот-матонати бу соҳада ҳал қилувчи омилдир. Масалан, Тошкент областидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг комбайнчилари 4.500 тонна пахтани, ёки бутун ҳосилнинг 95 процентини машинада териш мажбуриятини олдилар. Шу хўжаликнинг энг яхши механизатори С. Усеинов шу пайтгача 250 тонна пахта териб олди. Туркманистоннинг Тахтабозор районидаги Киров номли колхознинг механик-ҳайдовчиси А. Омадов социалистик мажбуриятлар ҳисобига юз тоннадан зиёд пахта жўнатди. Тожикистонлик механизатор З. Хакумов ва озарбайжонлик Ш. Ризаевларнинг ҳар бири ўзларининг тўрт қаторли агрегатлари бункеридан 600 тоннадан пахта тўкадилар. Минг-минглаб механизаторлар машина терими усталаридан ўрганмоқдалар, уларнинг намунаси қишлоқ хўжалик техникасидан қай тариқа яхши фойдаланиш йўлларини кўрсатиб бермоқда.

Ишни пухта уюштириш, техникадан энг кўп фойдаланиш — терим муддатларини қисқартириш, нобудгарчиликни камайтириш, юқори сифатли хом ашё тайёрлашнинг асосий шартларидан биридир. Аммо партия ташкилотлари, хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари ҳамма жойда ҳам машиналардан ғоят самарали фойдаланиш тўғрисида чинакам ғамхўрлик қилмоқдалар, деб бўлмайди. «Правда» олаётган сигналлар айрим жойларда бир қанча комбайнлар ишга туширилмаганлигини, агрегатларнинг бир қисми бекор турганлигини, аввалдагидек ҳозирда ҳам қўл меҳнатига катта ўрин берилаётганлигини исбот қилади.

Механизаторларнинг узлуксиз ишлаб туриши бунинг учун қулай шарт-шароитлар вужудга келтирилишига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Ваҳолонки Озарбайжон ССРнинг Соатли ва Нефтечала районларидаги хўжаликларда аввалги йиллардагидек бу йил ҳам пахтаси машинада териб олинадиган участкалардаги ғўза бегона ўтлардан тозаланмаган, вақтинча қазилган ариқлар кўмиб текислаб юборилмаган, комбайнларнинг ишлаши учун бурилиш майдонлари тайёрланмаган. Шу республиканинг Зардоб районида машиналарнинг ярмидан ками ишлаб турибди ва бу ерда агрегатларнинг кундалик ўртача иш самараси ҳам нормадагидан жуда кам. Ўзбекистон ССРнинг Фарғона областидаги хўжаликларда ҳам далалар теримга суст тайёрланмоқда, комбайнлар ўз вақтида ишга туширилмаётир. Ваҳолонки, ҳар бир соат ғаниматдир. Ҳар бир колхоз ва ҳар бир совхозда камчиликларни тезликда йўқотиш, ҳосилни машинада териб олиш суръатларини кучайтириш чораларини кўриш зарур.

Пахта майдонларидаги ишлар қизғин тус олмоқда. Бир кунни ҳам қўлдан бой бермай, барча механизмларни ишга солиш, уларга техникавий жиҳатдан яхши хизмат кўрсатиш керак. Теримнинг ҳозирги кўламларини эътиборга олганда шу чорагина ишларни ўз вақтида тугаллашни таъминлай олади. Фурсатдан ютиш эса кўпроқ ҳосил олиш демакдир. Колхоз ва совхозлар пахтани машинада териб олиш планларини сўзсиз бажаришга, пахта конвейеридаги барча бўғинларнинг пухта ишлашига эришишлари лозим.

Пахтанинг сифати алоҳида эътиборни талаб этади. Практика шуни исбот этадики, ғўза баргларини тўктиришни, машина теримини кучайтиришни пайсалга солиш мумкин эмас. Бундай ҳолат пировард натижада пахта сифатининг пасайиб кетишига сабаб бўлади. Комбайнларнинг ишлаши учун кенг майдон очиб бериб. колхоз ва совхоз раҳбарлари, мутахассисларининг, шунингдек қишлоқ хўжалик органларининг иш технологиясига пухта риоя қилиниши устидан назоратни кучайтириш зарур. Маҳсулотнинг юксак сифати учун кураш — ҳар бир деҳқоннинг ва ҳар бир тайёрловчининг ишидир: бутун ҳосилни ҳеч нобуд қилмай териб йиғиштириб олишгина эмас, биринчи сортли пахтани кўпроқ тайёрлаб бериш, уни ёғингарчиликдан яхши сақлаш, пахта тозалаш заводларига зудлик билан етказиб беришни таъминлаш ҳам муҳимдир.

Пахта теримини муваффақиятли ўтказиш, давлатга пахта сотиш юзасидан план ва социалистик мажбуриятларни бажариш — пахтакор районлардаги партия ташкилотларининг биринчи навбатдаги ишидир. Қишлоқ коммунистлари техникадан самарали фойдаланиш учун ўтказилаётган мусобақага бошчилик қилиб, зарбдор меҳнатлари билан шахсан намуна кўрсатиб, ўзларининг жанговар сўзлари билан барча меҳнаткашларни эргаштириб боришлари, ишлаб чиқариш новаторларининг тажрибасини актив ёйишлари керак. Юксак иш натижалари ва пахтанинг аъло сифатли бўлиши учун машинада терувчи илғорларни маънавий ва моддий жиҳатдан рағбатлантириш соҳасида амалий чоралар кўрилаётган жойларда тўғри иш қиладилар. Далалардаги жўшқин вахтадан кейин деҳқонларнинг дам олиши учун ҳамма шарт-шароитларни вужудга келтириш, уларга маиший ва маданий хизматни яхши йўлга қўйиш лозим. албатта

Пахта терими пахтакорларнинг фидокорона меҳнатига якун ясайди. Пахтакорлар КПСС XXV съездининг қарорларини шараф билан амалга оширишга, ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилида Ватанни мўл ҳосил билан қувонтиришга аҳд қилганлар.

(«ПРАВДА»нинг шу йил 28 сентябрдаги бош мақоласи).

МАЖБУРИЯТ ҲИСОБИГА

— 1200 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50 центнердан пахта хирмони кўтарамиз! — Қамаши районидаги Ленин номли колхоз деҳқонларининг бу йилги шиори ана шундай. Улар ваъдага вафо қилиш учун курашиб, пахтадан юқори ҳосил етиштирдилар.

Шу кунларда колхоз пахтазорларида 18 та «зангори кема» группа усулида юқори унум билан ишлаб турибди. Механизаторлар ўртасида бошланган мусобақа яхши самаралар бермоқда. Ҳар ўн кунда мусобақа ғолиблари тақдирланмоқда. Мавсумда 300 — 350 тоннадан пахта теришга аҳд қилган Жомурод Бўриев, Холмат Бобосасулов, Усмон Дўстқобилов ҳамда Авлиёқул Пардаев сингари тажрибали «зангори кема» капитанларининг ҳар бири машинанинг иш унумини ошира бориб 12-18 тоннадан пахта теришга эришмоқдалар. Уларнинг ҳар бири шу кунгача 70-100 тоннадан пахта теришди.

Хўжаликнинг Шаймон Муродов, Жўра Миронов, Чори Тўғизов бошлиқ бригадалари йиллик планни бажариб, социалистик мажбурият ҳисобига пахта топширмоқда.

А. БОБОЕРОВ.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. Юқори Чирчиқ район пахтакорлари етиштирилган ҳосилни шаҳарликлар, студентлар ва ўқувчиларни жалб қилмасдан, йиғиб-териб олишга қарор қилишди. Район хўжаликларида машина йиғим-терими уюшқоқлик билан олиб борилляпти. Жумладан, «Политотдел» колхози азаматлари ҳам бу соҳада улкан ютуқларни қўлга киритишаётир. Суратда: колхоз далаларида машина терими пайти.

А. Абалян фотоси.

ҲАММА ҲОСИЛНИ ЎЗ КУЧИМИЗ БИЛАН ЙИҒИБ-ТЕРИБ ОЛАМИЗ.

ТАШАББУСГА ҚЎШИЛАМИЗ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Наманган областининг Учқўрғон ва Тошкент областининг Юқори Чирчиқ районлари меҳнаткашларининг 1976 йилги пахта ҳосилини шаҳарлик ёрдамчиларсиз, студентлар ва мактаб ўқувчиларини сафарбар этмай ўз кучлари билан йиғиб-териб олиш ҳақидаги ватанпарварлик ташаббусини маъқуллаб чиқарган қарорини зўр қизиқиш билан ўқидик, қарорда айтилган фикрларни чин юракдан қабул қилдик.

Терим пахтачилик соҳасидаги ишларнинг олтмиш процентини ташкил этади. Теримда фурсатдан ютган пахтакорлар ҳосилдан ютади. Теримнинг тезлаштирилиши ялпи тоннани кўпайтириш, сортни яхшилаш, нобудгарчиликни тугатишда ҳал қилувчи роль ўйнайди. Шу сабабли бутун куч, техника воситалари пахта йиғим-теримини ташкилий жиҳатдан уюшқоқлик билан қисқа муддатларда ўтказишга сафарбар этилади.

Лекин долзарб кунлар келганда, яъни ҳосилнинг тақдири ҳал қилинадиган кунларда баъзан ишчи кучи етишмай шаҳарлик дўстларимизга ёрдам сўраб мурожаат қилардик, студентлар ва мактабларнинг ўқувчиларини теримга чиқаришга рухсат беришларини тегишли ташкилотлардан сўрардик.

Эндиликда хўжаликларимиз пахтачиликда техника тараққиёти йўлидан олға бормоқда, кўплаб пахта териш, кўсак узиш, кўрак чувиш механизм-агрегатлари оляпмиз. Ҳозир автотрактор паркларимизда замонавий техника воситаларининг ҳамма турларидан бор, уларни малакали механизаторлар, садоқатли шогирдлар моҳирлик билан бошқармоқдалар. Ғўзаларни эса машина теримини кўзлаб серҳосил қилиб ўстирмоқдамиз. Бундай шароитда фақат терим машиналари, механизм-агрегатларга умид боғлаш мақсадга мувофиқдир.

Мисол учун бизнинг Ворошилов номли совхозимизни олиб кўрайлик. **4.500 гектар майдонда ғўза ўстиряпмиз, гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтарамиз. Она-Ватанга камида 16.000 тонна пахта етказиб беришимиз керак.** Давлатимизнинг катта моддий-техника ёрдами, чўлқуварларимизнинг фидокорона меҳнатлари туфайли юксак социалистик мажбуриятимизни қоплайдиган даражада юқори ҳосил етиштирдик.

Машина теримининг тақдирини кўп жиҳатдан энг яхши агротехника муддатида ўтказилган дефолиация ҳал қилади. Бу йил дефолиацияга айниқса катта эътибор бердик, баргларни тўла тўктириб бўлдик. Ундан олдин эса **140 та пахта териш машинасини ремонтдан чиқариб, мавсумга шайлаб қўйган эдик.** Пайкаллар синчковлик билан «зангори кема»ларнинг унумли ишлашига мослаштирилди. Ҳар бир машинани икки сменада ишлатиш учун механизатор кадрлар сафи комплектланди.

Совхозимиз пахтакорлари пахта тайёрлаш йиллик халқ хўжалик планини 9 октябрь куни бажаришга қарор қилдилар. Куни кеча машина теримини бошладик. **Ялпи ҳосилнинг 95 процентини машиналарда териб оламиз, қолган 5 процент ҳосилни эса механизм-агрегатлар воситасида саранжом - сариштала й м и з.** Шундай қилиб, **бу йил пахта тайёрлаш халқ хўжалик планини ҳам, юксак социалистик мажбуриятимизни ҳам шаҳарлик ёрдамчилар, студентлар кўмагисиз, мактаб ўқувчиларини сафарбар этмай ўз кучимиз ва техника воситаларимиз билан тўла йиғиб-териб оламиз, бир мисқол пахтанинг исроф бўлишига йўл қўймаймиз, ҳосилнинг деярли ҳаммасини юқори сортларга топширамиз.**

Мавсумда пахтанинг ерга тўкилишига йўл қўймаслик учун ҳамма чораларни кўряпмиз. Шу мақсадда **75 та машинага пневматик подборшчиклар ўрнатдик,** бу машиналарни энг малакали механик-ҳайдовчилар бошқаради. Кўп, тоза пахта терган, «оқ олтин»нинг тўкилишига йўл қўймаган механизаторларни рағбатлантириб борамиз.

Учқўрғон ва Юқори Чирчиқ районларининг меҳнаткашлари бошлаган ҳамма ҳосилни ўз кучлари билан йиғиб-териб олиш ташаббуси диққатга сазовор бўлиб, совхозимиз меҳнаткашлари бунга қўшиладилар, шу йилнинг ўзидаёқ давлатнинг ёрдамчиларга сарфланадиган катта маблағини тежаб қоладилар, айни кезда теримни ўтган йилдагидан ҳам анча тез муваффақиятли тугаллайдилар.

Х. ЛАТИПОВ,
Сирдарё область Оқолтин районидаги Ворошилов номли совхоз директори.

МАЙИЗ ТОПШИРИШ ПЛАНИ АДО ЭТИЛДИ

ИШТИХОН, («Совет Ўзбекистони» махсус мухбиридан телефон орқали олинди). Райондаги боғдорчилик-узумчиликка ихтисослаштирилган Свердлов номли совхоз коллективи КПСС XXV съезди ва Ўзбекистон Компартияси XIX съезди қарорларини амалга ошира бориб, боғлар ва токзорларни кенгайтириш, ҳосилдорликни оширишда муайян ғалабаларга эришмоқдалар.

Соҳибкорлар давлат тайёрлов пунктига 426 тонна Учқора майиз етказиб бериб, куни кеча йиллик планни бажарганликлари ҳақидаги рапортга имзо чекдилар. Майизнинг ҳаммаси юқори сортга қабул қилинди. Соҳибкорлар ички имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, яна 25 тонна майиз совға қилиш ҳақида оширилган мажбуриятлар олдилар.

Совхоз соҳибкорлари қолган ҳосилни тезкорлик билан йиғиштириб олиш, боғлар ва токзорларда агротехниканинг кузги тадбирларини амалга ошириш борасида катта ишлар қилмоқдалар. Бу йил токзорлар янада кенгайтирилиб, узумнинг серҳосил ва юқори сорт майиз берадиган навлари кўпайтирилади.

Давлатга майиз топшириш давом эттирилмоқда.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ МУХБИР АЪЗОСИ И. А. РАЙКОВАНИ ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Илмий-педагогик ва жамоат фаолиятидаги хизматлари учун ҳамда туғилган кунига саксон йил тўлиши муносабати билан В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг кафедра мудири, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Илария Алексеевна **Райкова Халқлар дўстлиги** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Советни Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Советни Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1976 йил, 29 сентябрь.

«САЛЮТ-5» ҲАМОН УЧМОҚДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 29 сентябрь. (ТАСС). 1976 йилнинг 22 июнида Ер атрофи орбитасига чиқарилган «Салют-5» илмий станцияси мўлжалланган программага мувофиқ автомат режимда бошқарилган ҳолда учишини давом эттирмоқда.

Станция доимо ерга мўлжал олган ҳолда юксак даражада аниқ стабил ҳолда учмоқда. Электромеханик стабилизация системаси шундай ҳолатни таъминлаб турибди. Бу система ғоятда тежамли бўлиб чиқди.

Станция автомат режимида учаётганида Совет Иттифоқи территориясининг айрим районлари фан ва халқ хўжалиги манфаатларини кўзлаб суратга олинмоқда, шунингдек станция ичидаги системалар синовдан ўтказилмоқда.

29 сентябрь Москва вақти билан соат 12 гача станция Ер теварагидан 1585 марта айланиб учди. У билан доимо радио алоқа сеанслари ўтказилиб турибди.

Станциядан олинаётган маълумотлар ишлаб чиқилмоқда.

„ОҚ ОЛТИН" ХИРМОНИГА

Республикамиз областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 29 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Умумий планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — шу жумладан машинада; тўртинчи устун — мавсум бошидан буён терилган пахта; бешинчи устун — шу жумладан машинада.

Тошкент	4,14	4,94	68,07	76,30
Андижон	4,01	5,60	61,68	51,61
Сурхондарё	3,49	5,15	50,14	47,24
Бухоро	2,58	3,32	47,46	29,74
Фарғона	2,27	2,60	47,14	13,51
Қашқадарё	2,88	3,42	45,52	31,59
Наманган	3,60	4,86	44,38	40,71
ҚҚАССР	3,04	2,58	38,47	20,30
Хоразм	2,66	2,45	32,78	16,24
Жиззах	3,43	4,24	29,25	27,62
Самарқанд	2,37	2,13	21,23	8,36
Сирдарё	3,50	4,58	16,89	18,00
Республика бўйича;	3,13	3,84	43,18	32,29

Шу жумладан ингичка толали пахта:

Наманган	2,18	—	39,02	—
Сурхондарё	2,19	—	30,09	—
Қашқадарё	1,50	—	26,16	—
Бухоро	1,22	—	20,76	—
Республика бўйича:	1,94	—	28,59	—

ЁЗУВЧИ ХАЛҚ КУРАШИДА ПЕШҚАДАМ БЎЛСИН

Осиё ва Африка мамлакатлари ёш ёзувчиларининг Тошкентдаги учрашуви биринчи ялпи мажлисида гапирган кўпдан-кўп нотиқлар нутқида такрорланган сўзлар ушбу ахборотга сарлавҳа қилиб олинди. Тошкент учрашувининг асосий мавзуси ёш ёзувчининг миллий маданият қурилишидаги тутган ўрнига бағишланганди.

Бутун башарият олдида турган проблемалардан ажралган ҳолда миллий маданиятни қуриш мумкин эмас. Тошкент учрашувида қатнашаётган совет делегациясининг раҳбари, шоир Роберт Рождественскийнинг бу фикрини анголалик прозаик ва шоир Боавентура да Силва Кардозу қўллаб-қувватлаб чиқди. Анголалик шоир бундай деди: жаҳоннинг қайси бир ерида яшашидан қатъий назар, инсоният озодлиги учун, инсоннинг эркинлиги учун курашаётган ёзувчиларнинг ҳаммаси совет мамлакати маданият қурилишида эришган муваффақиятлардан ибрат олиши керак.

Нигер ёш ёзувчиларининг асарларида ўз озодлиги учун курашаётган халқлар билан бирдамлик, қардошлик, уларни қўллаб-қувватлаш мавзулари ўз ифодасини топмоқда. Ана шу мамлакатлар ёзувчилар уюшмасининг бош секретари Бурейма Ада шу ҳақда гапирди. У мустамлакачилик зулми остида эзилган оддий инсоннинг оғир қисмати тўғрисидаги «Очликнинг аччиқ бўсаси» романининг муаллифидир.

Ёш ёзувчилар Вьетнамда, Камбоджада, Лаосда, Чилида ҳозирги вақтда бўлаётган жангларнинг шоҳидларидир. Шунинг учун ҳам биз ана шу жанглардан четда тура олмаймиз, деди Бенин Халқ Республикасидан келган шоир Айя Хамиду. — Бу ёзувчининг ўз ватани, тарих олдидаги бурчидир. Кўпгина шеърий тўпламларнинг муаллифи, шу жумладан «Африка, сен озод бўласан» тўпламининг автори ўзининг нутқини шеър билан тамомлади.

Тинчлик ,тараққиёт, халқлар бахт-саодати — бу сўзлар мунозара ўтаётган Санъат саройининг залида турли тилларда янгради.

Лаос, Сьерра Леоне, Гвинея ва Жанубий Африка Республикаси, Вьетнамдан келган шоирлар ва ёзувчилар саҳнага кўтарилдилар.

Сарой залида мунозара борар экан, фойеда Чили ватанпарварлари билан бирдамликка бағишланган плакатлар виставкаси ишлаб турди. Германия Демократик Республикасининг ижодкор ёшлари Тошкент учрашувининг иштирокчиларига ана шу кўргазмани юборишди.

Жипсликка ва курашга даъват этувчи бу плакатлар гўё Латин Америкаси халқларининг ана шу қитъадаги янги фашизмга қарши курашида Латин Америкаси халқлари билан бирдамликка бағишланиб кечқурун Тошкентдаги кино уйида бўлиб ўтган митингнинг дебочаси бўлди. (ЎзТАГ).

БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИГА ЭЪТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон пойтахтидаги корхоналар, қурилишларда, муассасалар ва ўқув юртларида икки мингга яқин бошланғич партия ташкилоти ва шунча цех партия ташкилоти ишлаб турибди. Шаҳар партия комитетининг 29 сентябрда бўлиб ўтган пленумида бошланғич ва цех партия ташкилотларининг фаолияти ҳар тарафлама анализ қилинди. КПСС XXV съезди қарорлари асосида хўжалик ва маданий қурилишда бошланғич партия ташкилотларининг ролини ошириш тўғрисида шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари К. П. Дудин доклад қилди.

Пленумда бошланғич партия ташкилотлари ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга янада активроқ таъсир ўтказишлари, ҳар бир коллективда аҳиллик билан ишлаш ва ижодий изланиш вазиятини вужудга келтириш тўғрисида, кишиларни тарбиялаш, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилишлари кераклиги таъкидлаб ўтилди.

Пленумда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев нутқ сўзлади. (ЎзТАГ).

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

НУКУС. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Қорақалпоғистон область партия комитетининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди. Пленумда КПСС XXV съезди қарорлари асосида меҳнат коллективларини социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришда область партия ташкилотининг вазифалари ҳақидаги масала муҳокама қилинди. Бу ҳақда Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов доклад қилди.

Пленум муҳокама қилинган масала юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилди.

ЯНГИЙЎЛ. Усмон Юсупов номли агросаноат бирлашмасига қарашли консерва заводи коллективи кўплаб сабзавот ва мева маҳсулотларини қайта ишламоқда. Бу йил корхона 50 миллион банкадан ортиқ турли хил консервалар тайёрлайди. Маҳсулотларнинг кўп қисми мамлакатимизнинг Сибирь районларига жўнатилади. Суратда: корхонанинг илғор ишчиси З. Ғаниева тайёр маҳсулотларни кўздан кечирмоқда.

И. Глауберзон фотоси.

ИБРАТ

◆ ЁШЛАРГА ҒАМХЎРЛИК — ҲАММАНИНГ ИШИ.

◆ ЯНГИЙЎЛЛИКЛАР ТАШАББУСИ АМАЛДА.

◆ МУРАББИЙЛИК ҲАРАКАТИНИНГ ҲАЁТБАХШ ЯКУНЛАРИ.

Унинг корхонага ишга келганига бир неча ой бўлишига қарамай, аввалига иши унчалик юришиб кетмади. Қанчалик ҳаракат қилмасин, барибир кўзлаган мақсадини рўёбга чиқара олмади. Бундан эса у баъзида хуноб бўлиб, баъзида ўзига-ўзи таскин берди. «Мендан токарь чиқмасмикин», — деган хаёлларга борган кезлари ҳам бўлди. Яхшиямки, иш бошқача бўлиб кетди. Бўлмаса, у корхонадан кетиб қолган ҳам бўлармиди.

— Хўш, Муҳитдинжон, ўзи нима гап? — деб қолди тажрибали ишчи, коммунист Василий Дмитриевич Дидко кунлардан бир куни йигитчага юзланиб. — Ишинг сира унмаяпти, ўртоқларинг иши ҳам сеникидан яхши эмас, қани, мен билан бир ишлаб кўрасанми, қалай бўларкин? — сўради у жиддий оҳангда.

Шу-шу, бўлдию, Василий Дмитриевич Муҳитдин Исоқовни шогирдликка олди, унга ишчилик касб-корининг маҳоратларини сира эринмасдан, қунт билан ўргатишга киришди.

Муҳитдин Октябрь революцияси номли Тошкент тепловоз-вагон ремонти заводининг 2-механика цехига ишга келганига анча бўлди. У ҳунар-техника билим юртини битиргандан сўнг шу корхонага йўлланма олиб келган йигитларнинг бири эди. Чиндан ҳам заводга келган дастлабки ойларида, тўғрироғи, ундан кейин ҳам анча жиддий дамларни ўз бошидан кечирди. Ясаган деталларининг кўпчилигида нуқсонлар бўлиб, мастер томонидан бракка ажратилаверди. Бундан ташқари ишининг унуми сира сезилмади. Шунда коммунист Василий Дмитриевичнинг ёш ишчига берган кўмаги жуда асқотди. Тажрибали ишчи Муҳитдинга жуда кўп нарсаларни ўргатди. Баъзан мулойимлик билан, баъзан койиб бўлса ҳам унинг ишидаги нуқсонларни аста-секин йўқота борди. Тезкорлик билан ишлаш, сифатли деталлар тайёрлаш сирларини Муҳитдиннинг иш фаолиятига сингдира бошлади.

— Ишни юзаки қилишга сира ўрганма, — насиҳат қиларди у. — Бунда аввало синчковлик йўқолади. Иккинчидан, ишингдан кўнглинг совиб, касбингни ёмон кўра бошлайсан.

Ёш ишчи тажрибали мураббийнинг ҳамма ўгитларини қулоғига олди. Унинг бой тажрибасидан баҳраманд бўлди. Ишида ҳам, ҳаракатида ҳам, ўзини тутишда ҳам — ҳар жиҳатдан унга қиёс қилди. Шулар туфайли ишида барака пайдо бўлиб, тайёрлаётган маҳсулотларида сифат ошди.

Кунлардан бирида Василий Дмитриевич Муҳитдинга ҳар галгидек яна илиқ термилиб, ундан ғоятда мамнунлигини билдирди.

— Йигитча, энди сени етилди деса бўлади, — деди у Муҳитдиннинг елкасига қоқиб. — Ясаган деталларингни бошқалар томоша қилса арзийди. Лекин болакай, ишни сира бўшаштирмайсан, менинг гапим шу.

Муҳитдин устозининг насиҳатларини хурсандчилик билан тингларди, унинг кўрсатаётган ғамхўрлигидан мамнун бўлиб, зўр ғайрат ва шижоат билан ишлади. Бундан икки ойлар чамаси олдин 2-механика цехининг ёшлари ўз ўртоқлари Муҳитдин Исоқовни меҳнатдаги катта ютуғи билан қизғин табриклашди: у тўққиз ойлик топшириқни ўртоқлари орасида биринчи бўлиб муддатидан олдин бажаришга эришди. Бу қувончли хабар қандай мароқли ва завқли эди. Наинки дўстларининг, аввало меҳрибон мураббийсининг, тўғрироғи ғамхўр бир коммунистнинг ёрдами билан у заводда илғор ишчилар қаторидан ўрин ола бошлаган эди. Шу туфайли унинг қалбида дастлабки зафарнинг тотли туйғулари ўрин ола бошлади. Шундай кезларда у ўзининг яқин дўстлари ва ўртоқларини, айниқса меҳрибон мураббийларини эслайди, уларга баралла: «Раҳмат, менинг дўстларим, меҳрибон устозларим!», — дегиси келади.

Ҳар бир ташаббус, янгиликнинг албатта саховатли томонлари жуда кўп. Янгийўллик ишчиларнинг бутун республикамиз томонидан қўллаб-қувватланган: «Сафимизда қолоқларсиз ишлаймиз», — деб бошлаган ватанпарварлик ташаббуслари Тошкент саноат корхоналарида ҳам, айниқса Тошкент тепловоз-вагон ремонти заводи коллективи орасида ҳам зўр хурсандчилик билан кутиб олинди. Шу туфайли аввало корхонада мураббийлик ҳаракати кенг авж олиб кетди. Кекса ишчилар, коммунистлар орқада қолаётган ишчиларни, айниқса ёш ишчиларни тарбиялашга, уларга ишчилик касб-корини эгаллашга ёрдам беришга астойдил киришдилар. Бу ҳаракат аввало корхонанинг 2-механика цехида яхши йўлга қўйилди. Ёш ишчилар, тажрибали ишчиларга бириктириб қўйилди. Бунда айниқса коммунистлар бошқош бўлишди. Натижада оз вақт ичида цехда смена ва ойлик топшириқларини бажармайдиганларнинг миқдори бир йўла беш бараварга қисқарди. Ҳозирги кунда эса цехда нормани бажармайдиган ишчилар деярли қолмади.

— Биз йил охиригача, ундан кейин ҳам шу зайилда ишлашга қарор қилганмиз, бу бизнинг асосий шиоримиз бўлиб қолган, — дейди коммунист Василий Дмитриевич.

Заводда ишлаб, ишчилик шон-шуҳрати учун курашаётган, ёш ишчи авлодини камол топтиришда фаол иштирок этаётган юзлаб тажрибали ишчилар янгийўлликларнинг издошлари ҳисобланадилар. Тепловоз, электромашина цехларидаги ёшларнинг мураббийлари бу соҳада ўз устларига олган мажбуриятларини қайтадан кўриб чиқдилар. Улар ҳунар-техника билим ўчоқларини битирган ва корхона бағрига келган ёшларни ҳар қачонгидан ҳам ғамхўрлик билан тарбияламоқдалар, ишда улгурмаётган, деталлар тайёрлашда камчиликларга йўл қўяётган ёшларга ўзларининг бой тажрибаларини қунт билан ўргатмоқдалар.

Яна шу нарса қувончлики, ёшлар корхонада ташкил этилган ишлаб чиқариш-техника курсларида таълим олмоқдалар. Ҳар бир ёш ишчига алоҳида-алоҳида мураббийлар бириктиб қўйилган. Бу тадбирлар самарадорлик ва сифат учун олиб борилаётган курашда заводнинг умумий ишига баракали таъсир кўрсатмоқда.

Я. ТЎХТАЕВ.
Ҳ. СУЛТОНОВ.

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИНИНГ XXXI СЕССИЯСИ

А. А. ГРОМИКО нутқи

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). БМТ Бош ассамблеяси XXXI сессиясининг 28 сентябрдаги ялпи мажлисида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико сўзга чиқди.

Бош ассамблея сингари анжуманнинг ҳар йилги сессиялари, деб таъкидлади А. А. Громико, биргаликда куч-ғайрат сарфлаб халқаро ҳамкорлик фойдасига янги омил бахш этиш имконини беради.

Биз БМТнинг аҳамиятини мутлақо камситиш ниятида эмасмиз. Аммо, шундай бўлса ҳам, унинг ролини жаҳон сиёсати кун тартибида турган ҳал этилмаган проблемалар билан қиёс қилиб кўрилса, ўз-ўзидан камида иккита савол туғилади.

Биринчиси — дунёнинг у ёки бу районида кескинлик кучайган, қон тўкилаётган пайтларда БМТнинг имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланиляптими?

Йўқ, бу ташкилот ҳамиша ҳам ўз мавқеи даражасига кўтарила олмаяпти. Ҳинди-Хитойда шундай бўлди. Яқин Шарқда шундай бўлиб турибди. Кипрда ҳам ана шундай. Африка жанубида ҳам шундай бўляпти.

Иккинчи савол — БМТ ҳозир инсоният олдида турган энг муҳим проблемани — янги жаҳон уруши хавфини йўқотиш проблемасини ҳал этишга астойдил киришдими? Афсуски, бу саволга ҳам ижобий жавоб бериб бўлмайди.

Қурол-яроғ ишлаб чиқариш, бошқа сўз билан айтганда урушга моддий тайёргарлик кўришнинг баҳайбат механизми ҳамон кучайиб бормоқда, деди А. А. Громико. Таъбир жоиз бўлса, Ер куррасини ёки, лоақал унинг катта қисмини ўраб олган поток линиялардан қурол-яроғларнинг тобора кўпроқ ажал келтирувчи турлари тўхтовсиз тайёр бўлиб тушмоқда. Бу қуроллар орасида уларнинг ер устида ҳам, осмонда ҳам, сув остида ҳам, бошқа ҳар қандай жойда ҳам ишлатилса бўладиган турлари бор. Башарият ҳаётини, цивилизация ютуқларини жинояткорона менсимай, инсониятнинг келажагини радиактив култепа устига курса соз бўлади деган фикрлар оз бўлмаса «назарий» фикр даражасига кўтариб қўйилаётган мулоҳазалар тўғрисида нима деса бўлади.

Қуролланиш пойгасини тўхтатиш инсониятнинг қўлидан келмайди, деган машъум хулосани Совет Иттифоқи рад қилади. Бизнинг мамлакатимиз салкам олтмиш йилдан бери ўз сиёсатида бошқа ғояларга — халқлар ўртасида тинчлик дўстлик ғояларига амал қилиб келмоқда. Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин: «Урушларни тўхтатиш, халқлар ўртасида тинчлик ўрнатиш, талашлар ва зўрлик қилишларни тўхтатиш — худди шулар бизнинг — идеалларимиздир», — деган эди.

Совет Иттифоқи халқаро майдонда ўз иттифоқчилари ва дўстлари — кардош социалистик давлатлар билан мустаҳкам бирликда ва ҳамкорликда иш кўрмоқда.

Ленинча тинчлик ғоялари партиямизнинг шу йил кўкламида бўлиб ўтган олий анжумани — КПСС XXV съезди қарорларида янги куч билан ифодалаб берилди. Съезднинг тинчлик ва халқаро ҳамкорлик учун, халқлар озодлиги ва мустақиллиги учун бундан буёнга кураш тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев докладида баён этиб берилган программаси чуқур умидворлик, Ер юзидаги тинчликни мустаҳкамлаш мумкинлигига зўр ишонч руҳи билан суғорилган.

Қуролланиш пойгасини тўхтатиш, сўнгра уни тескари томонга буриб, қуролсизланишга киришишга эришиш вазифасини съезд Совет Иттифоқи ташқи сиёсат фаолиятининг энг муҳим вазифаларидан бири қилиб қўйди. Биз кўпгина конкрет таклифларни ўртага қўйдик. Бу таклифларнинг баъзи бирлари узоқ муддатга мўлжалланган бўлса, бошқалари — шерикларимиз ҳам холис ниятда бўлган тақдирда, яқин вақт ичида амалга оширилиши мумкин бўлган таклифлардир.

Хўш, биз конкрет равишда нималарни назарда тутаяпмиз?

Аввало, биз оммавий қирғин қуролини янада кўпайтиришни тўхтатишни, сўнгра эса, бу қуролни батамом тақиқлаш ва тугатишни назарда тутяпмиз. Бизнинг фикримизча, ядро қуролига эга бўлган давлатлар ядро қуролини тарк этиш проблемасини атрофлича кўриб чиқиш ва шу проблемани ҳал этиш йўлларини биргаликда белгилаш учун музокара бошлашлари лозим ва бошқа ҳамма давлатлар ҳам бу ишга қўшила олишлари мумкин.

Ана шу музокараларнинг қандай натижа беришига қарамай, ҳамма жойда ва ҳамманинг ядро қуролини синаб кўришини тўхтатиш зарур. Ядро қуроли синовларини ёппасига ва батамом тақиқлаш тўғрисида шартнома тузиш ҳақидаги таклиф ана шу мақсадга хизмат қилади.

Тинч мақсадларда ер ости ядро портлатишлари ўтказиш тўғрисидаги масала мушкул масала бўла олмайди. СССР билан АҚШ шу хусусда бамаслаҳат келишиб олиб, яқинда тегишли шартномани имзоладилар. Бу шартномани АҚШ тез орада ратификация қилади, деган умиддамиз. Биз шартномани албатта ратификация қиламиз.

А. А. Громико айтдики, ядро қуролини тарқатиш имконини берадиган йўлларнинг ҳаммаси ҳануз тўсиб қўйилмаганлиги катта ташвиш туғдиради. Бу қуролни тарқатмаслик тўғрисидаги шартнома ҳақиқатан ҳам универсал шартнома бўлиб қолиши ва ҳеч мустасносиз барча давлатларнинг унга қўшилиши учун кўп куч-ғайрат сарф қилиш керак.

Совет Иттифоқи уруш олиб боришнинг барча химиявий воситаларини тамомила тақиқлаш ва йўқ қилиб юборишни таклиф этади.

Ялпи қирғиннинг шу пайтгача тўпланган воситаларигина эмас, бошқа воситалар ҳам хавф туғдиряпти. Қўлланиш усули, зарба бериш объектлари ёки таъсир ўтказиш характерига кўра сифат жиҳатидан янги принципларга асосланган қурол катта хавф туғдириши мумкин. Совет Иттифоқи ялпи қирғин қуролининг янги турлари ва системаларини вужудга келтиришга йўл қўймаслик учун мумкин бўлган ҳамма чораларни кўриш керак, деб ҳисоблайди.

Иккинчи жаҳон уруши тамом бўлгандан кейин Совет Иттифоқи қурол-яроғларнинг оддий турларини, қуролли кучларнинг миқдорини ҳам қисқартиришни бир неча бор таклиф этди. Совет Иттифоқи бу масалаларни ҳам қараб чиқиш зарур, деб ҳисоблайди. Совет Иттифоқи аввалдагидек ҳозирда ҳам ўзгаларнинг территорияларидаги барча чет эл ҳарбий базаларини тугатиш тарафдори бўлиб майдонга чиқмоқда.

Қуролсизланиш проблемасини ҳал этиш учун тобора янги йўлларни очиб бериш мақсадида турли йўналишларда зўр бериб ҳаракат қилиш талаб этилади. Мамлакатимизнинг ҳарбий кескинликни юмшатиш соҳасидаги регионал тадбирларга, шу жумладан тинчлик зоналарини ёки ядродан холи зоналарни вужудга келтириш имкониятларига нисбатан тутган йўли ҳам шу билан белгиланади.

Биз Осиё ва Африкадаги бир қанча давлатларнинг Ҳинд океанини тинчлик зонасига айлантириш истагини мақбул, деб ҳисоблаймиз. Бу районда ҳарбий кучларни доим сақлашнинг асосий элементи бўлган чет эл ҳарбий базаларини тугатишга эришиш бу соҳадаги асосий масаладир. Совет Иттифоқига келганда шуни айтиш керакки, унинг Ҳинд океанида ўз ҳарбий базаларини қуриш нияти бўлмаган ва йўқ. Бизнинг мамлакатимиз Ҳинд океанини тинчлик зонасига айлантириш ғоясини амалга оширишга ёрдам беришга тайёрдир. Шу билан бирга Ҳинд океанида кемаларнинг эркин сузиб юришига ва илмий тадқиқотлар ўтказилишига ҳеч қандай ғов вужудга келтирилмаслиги керак, албатта.

Қуролланиш пойгасини тўхтатишга эришишнинг турли усулларидан бири ҳарбий бюджетларни қисқартиришдир. Бу усул турли-туман имкониятларни мужассамлаштиради, дейиш мумкин.

Бош ассамблея бундан уч йил муқаддам Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзоси бўлган давлатларнинг ҳарбий бюджетларини 10 процент қисқартириш ва тежалган маблағларнинг бир қисмини ривожланаётган мамлакатларга кўмаклашиш учун ажратиб бериш ҳақидаги таклифимизни маъқуллаган эди. Аммо баъзи давлатларнинг позицияси натижасида бу масала амалий тарзда ҳал этилмай қолди. Биз ишни тўхтаб қолган жойидан силжитишга интилиб ҳарбий бюджетларни қисқартира бошлаш имконини берадиган ва ўзаро мақбул бўлган конкрет рақамларни қидириб топишга тайёрмиз. Дастлабки қадам сифатида келгуси 1977 йилда 10 процентдан зиёд бўлган рақам тўғрисида, шунингдек бундан камроқ бўлган рақам ҳақида келишиб олиш мумкин бўлур эди. Аммо бу масала юзасидан музокараларни бошлаб юбориш керак.

А. А. Громико сўзини давом эттириб, қуйидагиларни айтди: ҳозирги кунда қуролланиш пойгаси мислсиз кенг тус олганлигини ҳеч ким инкор қила олмайди. Бу эса қуролланиш пойгасини жиловлаб қўйиш учун ядро қуролига эга бўлган ва бундай қуроли бўлмаган барча давлатларнинг, катта ва кичик, ривожланган ва ривожланаётган давлатларнинг куч-ғайратларини бирлаштириш зарурлигини тақозо этади.

Шу сабабли Совет Иттифоқи қуролсизланиш проблемасини ғоят кенг ва нуфузли анжуманда — қуролсизланишга бағишланган жаҳон конференциясида батафсил қараб чиқишни таклиф этди ва таклиф этмоқда. Жаҳондаги давлатларнинг ғоят кўпчилиги бу конференцияни чақириш кераклигини ёқлаб чиқди.

Бизнинг қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва қуролсизланиш проблемасига ёндашувимиз шунга асосланган ва Совет Иттифоқининг ана шу масалалар юзасидан берган меморандумининг моҳияти ана шундай. Биз бу меморандумни сессия муҳокамасига тақдим этамиз ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг расмий ҳужжати сифатида тарқатамиз.

Маълумки, кейинги вақтларда халқаро аҳдномалар тузилишига эришилди. Бу аҳдномалар айрим участкаларда қурол-яроғларни кўпайтиришга муайян даражада чек қўйди. Қуролсизланиш билан боғланган бир қанча масалалар давлатлар ўртасида муҳокама қилинмоқда.

Стратегик қурол-яроғларни чеклаш тўғрисида СССР билан АҚШ ўртасида давом этаётган музокаралар марказий ўрин олади. Биз Владивостокда эришилган маълум аҳдномани битим текстига киритиш учун бундан буён ҳам фаол иш олиб боришга тайёрмиз.

Урушнинг пайдо бўлиш хавфини заифлаштиришга бошқа ҳамма воситалар ёрдамида ҳам эришиш мумкин ва лозим. Аввало, давлатларнинг халқаро муносабатларда куч ишлатмаслик тўғрисида қатъий келишиб олиши ҳозирги кунда ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

Таклиф этилаётган шартноманинг асосий мазмуни шундан иборатки, бу шартноманинг ҳамма қатнашчилари ўзаро муносабатларида, шунингдек умуман халқаро муносабатларда ҳар қандай давлатнинг территориал дахлсизлигига ёки сиёсий мустақиллигига қарши куч ишлатмаслик ёки куч ишлатиш билан таҳдид қилмаслик, бирлашган миллатларнинг мақсадларига зид бўлган бошқача тарзда таҳдид қилмаслик юзасидан олинган мажбуриятга қаттиқ амал қиладилар. Бундай шартнома тузилиши натижасида, деб таъкидлади А. А. Громико, бутун дунёда тинчлик ютиб чиққан бўлур эди. Жаҳондаги сиёсий иқлим, жаҳонда халқаро кескинликни юмшатиш жараёнларининг устунлик қилаётганлиги ана шу ташаббусларни салмоқли ва амалий тарзда рўёбга чиқара бошлаш учун қулай шароит вужудга келтиради.

Кескинликнинг юмшатилиши ва давлатларнинг бунга нисбатан тутган позициялари ҳозирги вақтда жаҳон сиёсатининг диққат марказида турибди. Шу туфайли конфронтациядан ва уруш ёқасида туришдан, давлатлар ўртасида тинч ва ўзаро фойдали ҳамкорлик сари, бундай ҳамкорликни тобора кўпроқ моддий мазмун билан тўлдириш сари реал бурилиш ясалмоқда. Ўз мамлакатларининг ташқи сиёсати учун бевосита жавобгар бўлган давлат арбоблари шуни жуда яхши билиб олишлари керакки, халқаро проблемаларни, шу жумладан энг кескин ва энг мураккаб проблемаларни музокаралар олиб бориш йўли билан ва фақат музокаралар йўли билан ҳал этиш йўли барча халқларнинг, ва барча давлатларнинг манфаатларига бир хилда жавоб беради. Бунда ички сиёсат соҳасидаги қандайдир мулоҳазаларни рўкач қилиш — кескинликни юмшатишга тинчликни таъминловчи қатъий ва олижаноб йўл деб эмас, балки сиёсий тадбирларда майда иш, деб ёндашиш демакдир.

Кескинликнинг юмшатилиши бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашиш учун гўё рухсат беради, деб уни шу тарзда талқин қилишга уриниш ҳоллари ҳам юз бермоқда. Баъзи бировларнинг бошқа мамлакатлардаги гражданлар ҳуқуқлари ҳақидаги сохта ғамхўрлигига бошқача баҳо бериш мумкинми? Уларнинг ўз мамлакати қонунлари ўзлари учун ёзилмаган, деб ҳисобловчи айрим муртадларни амалда ҳимоя қилаётганликлари маълум. Улар тўғрисида бунчалик зўр ғамхўрлик қилаётган кишилар кўзларини каттароқ очиб, ўзларига ва атроф-теваракка диққат билан қараб, ўз юртида инсон ҳақ-ҳуқуқлари мавхумий тарзда эмас, балки ҳақиқатан қай тахлитда бузилаётганлигига назар солишлари керак эди.

Совет Иттифоқига келганда шуни айтиш керакки, унинг позицияси КПСС XXV съездининг қарорларида аниқ равшан белгилаб берилди. Л. И. Брежнев Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг, бутун совет халқининг хоҳиш-иродасини ифода қилиб айтдики, бизнинг мамлакатимиз «Халқаро кескинликнинг юмшатилишини чуқурлаштириш, уни давлатлар ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг конкрет формаларига айлантириш учун ҳамма чорани кўради». Бу — ташқи сиёсатимизнинг қатъий йўлидир ва Совет Иттифоқи бу йўлга оғишмай амал қилаверади.

Сўнгра, А. А. Громико бундай деди: давлатлар бир-бирларидан ҳар қанча фарқ қилганларида ҳам, реал воқелик билан ҳисоблашиб, бир йўналишга — тинчликни мустаҳкамлашга олиб борадиган хоҳиш-иродаларини намоён қилганларида, жуда катта натижалар ҳосил бўлади. Европа бунинг учун яққол намунадир. Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш тугаллангандан кейин ўтган бир йил умуман Европадаги вазият Хельсинкида маъқулланган аҳдномаларни амалга ошириш белгиси остида ривожланиб бораётганлигини исбот этади.

Бунда гап фақат Хельсинки қарорлари тўғрисидагина бормаётир, албатта. Кейинги йилларда Европанинг келажакда тинч яшаши манфаатларини кўзлаб тузилган барча шартномалар ва битимлар уларнинг ҳамма қатнашчилари томонидан ҳам сўзсиз бажарилиши керак. Ғарбий Берлин хусусида тўрт томонлама тузилган битимга путур етказиш йўлидаги уринишлар ана шу манфаатларга зид эканлигини алоҳида уқтириб ўтмоқчимиз. Бу битим беш йилдан буён Европа қитъасининг марказида вазиятни соғломлаштиришга хизмат қилиб келмоқда.

Умумевропа кенгаши якунлари туфайли Европа давлатлари ўртасида сиёсат, экономика, фан ва техника соҳасида, маданият, алоқалар, информация, маориф соҳасида муносабатларни кенгайтириш учун янги имкониятлар очилди. Совет Иттифоқи энергетика, транспорт, атроф муҳитни муҳофаза қилиш каби муҳим соҳаларда кўп томонлама ҳамкорликни йўлга қўйиш тўғрисидаги конкрет таклифларни олдинга сурди.

Сиёсий кескинликнинг юмшатилишини ҳарбий кескинликни юмшатиш билан тўлдириш ва аввало, Марказий Европада қуролли кучларни ҳамда қурол-яроғларни ўзаро қисқартириш тўғрисида Венада олиб борилаётган музокараларни муваффақиятли тамомлаш вазифаси ҳозирги пайтда Европа ишларида биринчи ўринга қўйилмоқда.

Совет — Америка муносабатларининг аҳволи халқаро вазият учун қандай катта аҳамиятга эга эканлиги маълум. Ўтган йилларда СССР билан АҚШ ўртасида тузилган битимлар ва аҳдномалар натижасида шу муносабатларни бундан буён ҳам конструктив асосда қуриш учун зарур заминлар вужудга келтирилди.

Совет Иттифоқига келганда шуни айтиш керакки, у ўз сиёсатида конъюнктура мулоҳазаларига амал қилмайди. Кейинги йилларда биргаликда ишлаб чиқилган йўлга, тузилган битимларнинг руҳи ва ҳарфига мувофиқ ҳаракат қилишдан иборат бир йўлгина ҳар икки мамлакатнинг чин манфаатларига, тинчлик манфаатларига муносибдир. Совет Иттифоқи Қўшма Штатларнинг худди шу тарзда ҳаракат қилишига умид боғлайди. Ишларнинг бундан буён қай тарзда бориши аввало шунга боғлиқ бўлади.

Совет Иттифоқи билан Франция ўртасидаги муносабатлар мақбул йўлдан ривожланиб бормоқда. Бу эса кўп битимларнинг имзоланишида, шу жумладан дўстлик ҳамда ҳамкорликни янада ривожлантириш тўғрисидаги декларациянинг 1975 йил октябрь ойида имзоланишида ўз ифодасини топди. Ядро қуролини тасодифан ёки рухсатсиз қўлланишнинг олдини олиш тўғрисида яқинда Совет Иттифоқи билан Франция ўртасида тузилган битим ҳам шу мақсадни кўзлайди.

Совет Иттифоқи билан ГФР ўртасидаги муносабатларда эришилган кўп нарсалар ва аввало, Москва шартномасининг тузилиши Европанинг урушдан кейинги тарихида бутун бир босқич тамом бўлганлигидан далолат берди. Муҳим, принципиал иш зарур томонга буриб юборилди. Совет Иттифоқи табиий, ГФРнинг сиёсати тинчлик манфаатлари билан, шу жумладан Европада тинч тараққиёт ва яхши қўшничилик манфаатлари билан белгиланажагини англаб, ГФР билан ҳамкорликни янада ривожлантириш ва чуқурлаштириш тарафдоридир.

Совет Иттифоқининг одатда Ғарб мамлакатлари, деб аталган деярли барча давлатлар билан — Англия ёки Дания билан, Италия ёки Бельгия билан, Канада ёки Швеция билан муносабатлари тобора нормал, ўзаро манфаатли ҳамкорлик тусини олмоқда.

Кескинликни юмшатиш сиёсатининг самараларидан барча халқлар баҳраманд бўлишлари керак. Аммо Кипрнинг мустақиллиги ва территориал бутунлиги аввалдагидек ҳозирда ҳам хавф остида қолаётганлиги яхши маълум. Яқин Шарқдаги вазият кескинлигича қолмоқда.

Исроилнинг араб ерларини оккупация қилиши давом этаверар экан, Фаластин араб халқининг қонуний ҳуқуқлари поймол этилаверилар экан, Яқин Шарқдаги вазият тобора кескин тус олаверади.

Кейинги ойларда Ливанда кўп минглаб кишилар ҳалок ва майиб-мажруҳ бўлганлиги ҳозир ҳаммага маълум. Бу мамлакатдаги фожиали воқеалар арабларга қарши империалистик агрессиянинг бевосита натижасидир. Кўп давлатларнинг, шу жумладан Совет Иттифоқининг зўр бериб қилган ҳаракатлари натижасида бу районда тинчлик ўрнатиш учун яхши база тайёрланди. Бунда гап Исроил қўшинларини 1967 йилда босиб олинган барча араб территорияларидан олиб чиқиб кетиш, фаластинлик араб халқининг қонуний миллий талабларини, шу жумладан унинг ўз давлатини вужудга келтиришдан иборат қатъий ҳуқуқини қондириш: Яқин Шарқдаги барча давлатларнинг, шу жумладан Исроилнинг хавфсизлигини халқаро гарантиялар билан таъминлаш тўғрисида боряпти.

Афсуски, Яқин Шарқ масаласи юзасидан зарур аҳдномаларни ишлаб чиқиши лозим бўлган халқаро механизм — Женева сулҳ конференцияси ҳануз ишламай турибди. Бу конференция ўз ишини нечоғли тез бошлаб юборса, шу қадар яхшидир.

Кескинликнинг юмшатилишини Осиёга ёйиш учун тобора катта эҳтиёж туғилмоқда. Биз Вьетнам Социалистик Республикасини БМТ аъзолигига қабул қилишга халақит берилмасин, деб қаттиқ талаб этамиз.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги дўстона ҳамкорлик — Осиё қитъасида вазиятни барқарор қилувчи муҳим омилдир. Ҳар икки давлат ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва ишонч Ҳиндистон Республикаси бош министрининг яқинда СССРга қилган визити вақтида яна яққол намоён бўлди.

Осиёда вазиятни яхшилаш тенденциялари билан бир қаторда бошқа хилдаги фактлар ҳам мавжуддир. Жаҳоннинг шу қисмида ҳам кескин вазиятни вужудга келтиришдан, жумладан Совет Иттифоқининг жанубий чегараларига туташ районда ҳарбий тайёргарликни кучайтиришдан қайтмайдиган ва анча актив иш олиб бораётган доиралар бор.

Ниҳоят, чет эл қўшинларини Жанубий Кореядан олиб чиқиб кетиш тўғрисидаги масалани ҳал этиш зарур. Биз Корея Халқ Демократик Республикасининг Кореяни ташқаридан аралашувга йўл қўймай, тинч бирлаштиришга қаратилган тадбирларини қўллаб-қувватлаймиз.

Совет Иттифоқи ХХР билан муносабатларга катта аҳамият бериб келди, бериб келмоқда. Бу муносабатларнинг нормаллаштирилиши Осиёдаги вазиятга, шунингдек кенг халқаро кўламдаги вазиятга шубҳасиз, ижобий таъсир ўтказган бўлур эди. Бизнинг ХХРга нисбатан позициямиз КПСС XXV съезди қарорларида аниқ—равшан белгилаб берилди. Бу позиция ҳозирги кунда ҳам ўз кучини тўла сақламоқда.

Африканинг жанубидаги аҳвол ғоят жиддий эътибор беришни талаб этади. Жанубий Африка Республикаси, Жанубий Родезия ҳукмдорлари ва уларни қўллаб-қувватлаб, қуроллантираётган мамлакатлар ҳозир миллий озодлик жараёни муқаррар эканлиги билан гўё ҳисоблашаётганликларини намойиш қилмоқдалар ва бу жараёнга мослашишга уринмоқдалар.

Аммо аслида эса аввалдагидек ҳозирда ҳам Зимбабве, Намибия халқларининг, Жанубий Африка Республикаси туб аҳолисининг ўз қонуний ҳуқуқлари учун олиб бораётган ҳаққоний курашига халақит бериш йўлида ҳамма чоралар кўрилмоқда. Очиқдан очиқ бостириш ва зўравонликдан тортиб сиёсий найранг ва пора бериш йўли билан миллий озодлик ҳаракатини чинакам мустақиллик ва озодлик йўлидан четга буриб юбориш йўлидаги уринишларгача ҳар қандай воситалар ишга солинмоқда.

Ҳаммамиз ёш мустақил давлат — Ангола Халқ Республикасини қурол кучи билан бўғиб ташлаш йўлидаги уринишлар барбод этилганлигининг шоҳиди бўлдик. Ангола Халқ Республикасининг БМТ ишида қатнашиш каби қонуний ҳуқуқи амалга оширилишига халақит бераётган ҳукуматлар ҳануз бор экан, улар бундан ҳеч нарса ютмайдилар, фақат ютқизиб қўядилар. Ангола шу залда ўзининг қонуний ва муносиб ўрнини шубҳасиз, эгаллайди.

Бир неча минг километрлик масофа Совет Иттифоқини Латин Америкасидан ажратиб турибди. Лекин шундай бўлса ҳам бизнинг халқимиз Латин Америкаси халқларига нисбатан дўстлик туйғуларини изҳор қилмоқда, Латин Америкаси мамлакатлари билан яхши муносабатлар ўрнатишга ҳаракат қилмоқда. Шу қитъадаги бир қанча мамлакатларда ва аввало Чилида инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари ҳануз бузилаётганлигига қайғу—алам ва қаҳр-ғазаб билан қарамоқдамиз.

Кейинги вақтларда жаҳон миқёсидаги ишларда халқаро иқтисодий муносабатларни қайта қуриш проблемалари тобора катта аҳамият касб этмоқда. Биз ривожланаётган давлатларнинг халқаро савдо-сотиқда камситиш ва сунъий ғовларга чек қўйиш, халқаро иқтисодий алоқаларда ҳуқуқий тенгсизлик, буйруқбозлик, эксплуатациянинг ҳамма кўринишларини тугатиш ҳақидаги ҳаққоний талабларини қўллаб-қувватлаймиз.

А. А. Громико сўзининг охирида бундай деди: Совет Иттифоқи бош ассамблеянинг сессияларида муҳокама қилинадиган масалалар халқлар тинчлиги, ҳамкорлиги, эркинлиги ва мустақиллиги манфаатларини кўзлаб ҳал этилишига доим интилаверади. Биз ҳозирги сессияда ҳам барча халқларнинг орзу — тилакларига муносиб бўлган ана шу буюк ва инсонпарвар мақсадларни маъқуллайдиган барча кишилар билан конструктив ҳамкорлик қилишга қатъий қарор берганмиз.

НЬЮ-ЙОРКДАГИ УЧРАШУВЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 28 сентябрь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико бу ерда ГФР федерал канцлерининг ўринбосари, ташқи ишлар министри Г.-Д. Геншер билан учрашди.

Суҳбат давомида ҳар икки томон — Совет Иттифоқи раҳбарлари ва Германия Федератив Республикаси раҳбарлари номидан кейинги йилларда СССР билан ГФР ўртасида имзоланган шартномалар ва бошқа ҳужжатларда ифода этилиб узоқ муддатга белгиланган йўлга мувофиқ ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш ва чуқурлаштиришга қатъий аҳд қилганликларини билдирдилар.

Ҳар иккала томонни қизиқтирувчи баъзи муҳим халқаро проблемалар, шу жумладан, БМТ Бош ассамблеяси XXXI сессиясининг иши билан боғлиқ масалалар ҳам қараб чиқилди.

Учрашув рўй-рост ва конструктив руҳда ўтди.

* * *

А. А. Громико кеча Тунис ташқи ишлар министри Х. Шаттини ҳам қабул қилди. Министрлар Совет — Тунис муносабатларига доир бир қанча масалалар тўғрисида, шунингдек муҳим халқаро проблемалар, жумладан БМТ Бош ассамблеясининг XXXI сессияси ишига доир проблемалар тўғрисида фикрлашиб олдилар.

А. А. ГРОМИКО ЯПОНИЯ ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ Д. КОСАКА БИЛАН УЧРАШДИ

НЬЮ-ЙОРК, 29 сентябрь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико Япония ташқи ишлар министри Д. Косакани қабул қилди. Бўлиб ўтган суҳбатда, аввало Совет Иттифоқи билан Японияниг ўзаро муносабатларига доир масалалар муҳокама қилинди. Япония ташқи ишлар министрининг эътибори кейинги вақтда Япониянинг яхши қўшничилик сиёсатига хилоф ҳаракатларига жалб этилди. А. А. Громико таъкидлаб ўтдики, Совет — Япония муносабатларининг ҳозирги аҳволи ва келажагига зарар етказадиган нодўстона ҳаракатларга йўл қўйилмай, СССР ва Япониянинг ўзаро манфаатларига нисбатан реал қараб, ақл-идрок билан ҳисобга олинган тақдирдагина бу муносабатларни мустаҳкамлаш йўлида бемалол иш тутавериш мумкин.

Суҳбатда БМТ Бош ассамблеясининг XXXI сессияси ишига доир масалалар ҳам тилга олинди.

МАРСЕЛЬ ЯРМАРКАСИДА СССР КУНИ

МАРСЕЛЬ, 28 сентябрь. (ТАСС мухбири). Марселдаги 52- халқаро ярмаркада Совет Иттифоқи миллий куни ўтказилди

Шаҳардаги Шано паркининг виставка саройида совет экспозицияси асосий ўрнини эгаллайди. Меҳмонлар павильонга қадам қўйишлари биланоқ катта фотосуратга назар соладилар. Бу фотосуратда КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг 1975 йил октябрь ойида Москвада, В. Жискар д' Эстэн билан учрашуви тасвирланган. Совет павильони 1.000 квадрат метрдан зиёд майдонга жойлашган. Бу майдонга станоклар, тракторлар, автомобиллар, контрол-ўлчаш асбоблари, соат, радиоприёмниклар, чолғу асбоблари, фотоаппарат, китоб ва граммпластинкалар қўйилган.

«СССРда тайёрланган» маркаси қўйилган саноат маҳсулоти ҳаммага манзур бўлмоқда. Бу йил ана шу виставкада кўпгина чет давлатлар — 35 мамлакат қатнашмоқда.

„ЗАНГОРИ КЕМА“ЛАРНИ УНУМЛИ ИШЛАТАЙЛИК!

МАШИНАЛАР ҚАНОТИМИЗ

Бундан йигирма кунлар олдин район партия комитетида механизаторларнинг йиғилиши ўтказилди. Шунда колхоз ва совхозларнинг дала гвардиячилари сўзга чиқиб, хўжаликларимизда пахтадан юқори ҳосил етиштирилганини, ана шу ҳосил тез ва соз териб олинса, 71 минг тонналик давлат планигина эмас, балки 73 минг тонналик социалистик мажбуриятни ҳам шараф билан бажариш мумкин дейилди.

Йиғилишда механизаторлар кўп ва тоза пахта териш юзасидан шахсий мажбуриятлар қабул қилишди. Шунда техника мавсумга тўла шайми деган савол туғилди. Районимиз бўйича 290 та машина тахт қилиб қўйилди деган жавоб олинди. Дефолиацияни сифатли ўтказиш зарурлиги таъкидланди. Ўтган йилларнинг бой тажрибалари тилга олинди, нуқсонлари кўрсатиб ўтилди. Машиналар билан тележкалар қатновини бир-бирига маҳкам уйғунлаштириш керак, шунда меҳнат унумдорлиги кўтарилади, сорт юқори бўлади дейилди.

Ҳозир районимиз хўжаликларида терим қизғин давом эттириляпти. Хўш, механизаторлар йиғилишида белгиланган тадбирлар қандай амалга оширилди? Районимиз бўйича ялпи ҳосилнинг 33.500 тоннасини машиналарда териб олишга мустаҳкам замин яратилди. Барг вақтида тўктирилди, машиналар кўсакларнинг 65—70 проценти очилганда пайкалларга киритилди, бункерлардаги дурдона тележкаларга ағдарилиб, пунктларга жўнатиляпти.

Машиналар теримда суръатни кескин кўтаришда ҳал қилувчи роль ўйнаяпти. Қўл кучи билан район бўйича йиллик планнинг 1,2—1,3 проценти миқдорида пахта тайёрланган бўлса, машиналар пайкаллар узра елканлардек суза бошлагач, кунлик ўсиш 3,5—4 процентга кўтарилди. Далаларимизда ўша тилга олинган 290 та терим машинаси тўла қувват билан ишлатиляпти. Кунлик машина терими плани деярли тенгма-тенг ортиғи билан бажариляпти. Шу кунгача ромитанлик механизаторлар бункерлардан 15 минг тоннага яқин пахта тўкдилар.

Механизаторларимиз ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини қандай бажаряптилар? Шуни айтиш керакки, бу йил 100 тоннадан кам пахта терадиган бирорта механизатор бўлмайди. Илғор дала гвардиячиларимиз эса бункерлардан 200 тоннадан 500 тоннагача пахта тўкадилар. Шунга яраша ҳосил ҳам, механизаторларимизда хоҳиш ҳам бор. Партия ташкилотларимиз мусобақани бутун чоралар билан кучайтирмоқдалар.

Пахта қийғос очилди, ҳатто қуриб ғози қочяпти. Бунинг устига кун қисқариб боряпти, ҳадемай шабнам тушади. Унда машиналарни ишлатиш анча мураккаблашиб қолади. Шунинг учун ҳозир машина теримини ҳам, қўл теримини ҳам бутун чоралар билан кучайтирмоғимиз керак. Теримда 16 минг киши қатнашаётган эди. Иккинчи даражали ишлар билан банд бўлган, айрим теримдан четда турган кишилар, идора аппарати, ёрдамчи хўжаликлар ходимларидан яна 2 минг кишини қўшимча теримга сафарбар этдик.

Теримчилар сони ёки машиналар миқдори кўпайтирилгани яхши, албатта. Лекин иш унумини кўтаришни биринчи ўринга қўймоғимиз керак. Кўпчилик теримчилар фидокорлик билан меҳнат қиляпти, кунига хирмонга 200-250 килограмм, ҳатто ундан зиёд пахта топширяпти. Умуман районимиз бўйича ҳар бир теримчи ҳисобига ўртача 100 килограммдан пахта тўғри келяпти. Бироқ айрим теримчиларимиз ўз имкониятлари даражасида меҳнат қилмаяпти. Партия ташкилотларимиз нисбатан камғайрат кишиларни мусобақани кучайтириш йўли билан илғор теримчилар қаторига етказиш ва ялпи юксалишга эришиш чораларини кўрмоқдалар. Шу мақсадда агитаторлар, сиёсий ахборотчилар суҳбатлар ўтказяпти, «Жанговар варақа»лар чиқариляпти, маҳаллий матбуот ва радио орқали ахборотлар бериб бориляпти.

Терим суръатида хўжаликлар орасида ҳам тафовут бор. Гап шундаки, илғор хўжаликларда бутун куч, техника воситалари терим суръатини оширишга сафарбар этилаётган бир кезда орқада қолаётган хўжаликларда сезиларли ўзгариш бўлмаяпти. Район партия комитети аҳволни атрофлича ўрганиб, бюро мажлисида кенг муҳокама қилди. Ҳозир онгли интизом, топширилган иш учун масъулият ҳамма нарсадан юқори қўйилиши, коммунистлар ҳосил тақдири ҳал қилинаётган участкаларда туриб шахсий намуна кўрсатиши, ўзгаларни ҳам шунга чорлаши керак. Кези келганда айрим беғам раҳбарларни қаттиқ тартибга чақирганимизни ҳам айтиб ўтиш ўринлидир.

Ҳозир пахтакорларимиз, айниқса механизаторларимиз ёрқин йўлга тушиб олдилар. Эндиги вазифа суръатни кучайтириш, миқдор ва сифатни оширишдан иборат. Теримда ҳамон орқада қоляпмиз. Бунга ҳеч ҳақимиз йўқ. Энгельс номли колхоз пахтакорлари йиллик планни 75 процент атрофида бажариб қўйди. Ҳар куни 5-6 процентдан «оқ олтин» тайёрлаяпти. Нариманов номли колхоз меҳнат аҳлининг фидойилигига қойил қоляпмиз, азаматлар 77 процентлик марраии эгалладн. Олий маълумотли агроном, ажойиб ташкилотчи Ҳамро Саидов директорлик қилаётган «Октябрь 50 йиллиги» совхози кунига 5-6 процентдан пахта тайёрлаяпти.

Район партия ташкилотлари илғорлар тажрибасини кенг ёймоқда, айни кезда терим суръатига қанот бахш этмаганларга талабчанликни кучайтирмоқда. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Муяссар Барноева, Тўхтагул Бозорова ўртоқлар бошчилик қилаётган пахтачилик бўлимлари эрта-индин ғалаба рапортига имзо чекади, бу бўлимларда ҳосилнинг деярли ҳаммаси қўл кучи ишлатилмасдан, четдан ёрдамчилар олинмасдан фақат машиналарда териб олинмоқда. Тўкилган пахтани терадиган, кўсак узадиган ва чувийдиган механизм-агрегатлар ҳам мавсумга шайлаб қўйилган. Ҳар куни йиллик планнинг 5-6 проценти миқдорида пахта топшириляпти.

Далаларимизда ҳосил мўл, лекин пахтанинг катта қисми чаноқларда турибди. Уни тезроқ йиғиб-териб олиш, планлар ва мажбуриятларни шараф билан бажариш муқаддас бурчимиздир.

Мақсадимиз шуки, йиллик пахта тайёрлаш планини узоғи билан 20 октябрга бажарамиз. Бунинг учун ишга яроқли кишиларнинг ҳаммаси, терим машиналаримиз ва бошқа техника воситалари тўла қувват билан ишлайди. 73 минг тонналик мажбуриятимизни ҳам шараф билан бажарамиз.

Яхшибой НАВРУЗОВ,
Бухоро область Ромитан район партия комитетининг биринчи секретари, республика Олий Совети депутати.

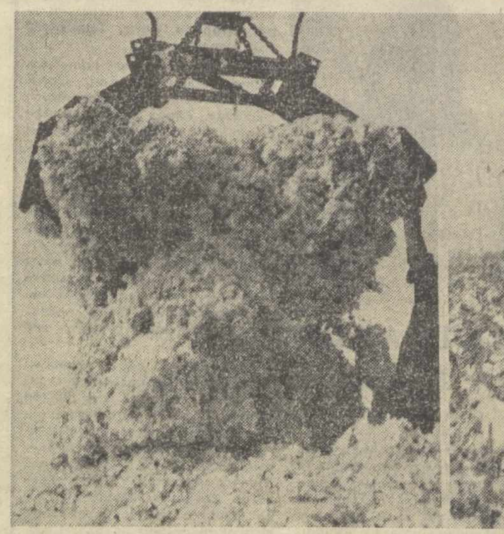
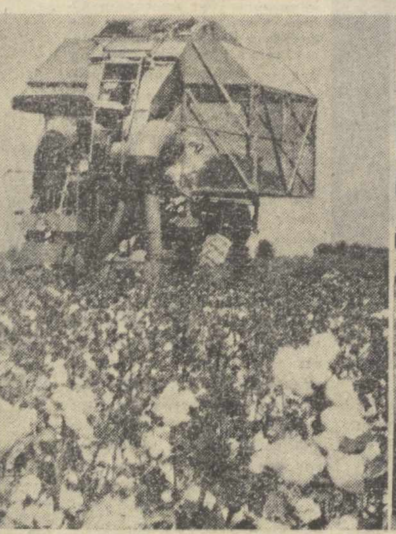

ИЛҒОР МЕХАНИЗАТОРЛАР

САМАРҚАНД. [«Совет Ўзбекистони» мухбири]. Нарпай, Пахтачи, Хатирчи районларида «зангори кема»лар пахтазор оралаганига талай кун бўлиб қолди. Қоратоғ, Толлимех, Зирабулоқ даштида ташкил этилган Ислом шоир номли совхоз механизаторлари яхши натижаларга эришяптилар. Бу ерда пахта ҳосилининг катта қисми машиналар бункеридан тўкиляпти. Суръатга механизаторлар муносиб ҳисса қўшяптилар. Механик-ҳайдовчи Усмон Мамадиёров «Ўзбекистон» маркали агрегатни бошқариб, дастлабки кунлари 10-12 тонна пахта терган эди. У кейинги пайтларда машинанинг унумли ишлашини таъминлаб, бункерлардан 20 тонна ва ундан ошириб «оқ олтин» тўкмоқда. Моҳир механик-ҳайдовчининг терган пахтаси ҳозирданоқ 130 тоннадан ошиб кетди. Хўжаликда ҳар бир машина билан кунига терилган пахта 10 тоннани ташкил этяпти.

Пахтачи районидаги Карл Маркс номли колхозда ўтган йили машина теримининг сифатига алоҳида эътибор берилгани орқасида бункерлардан тўкилган пахтанинг 74 проценти биринчи сортга қабул қилинган эди. Колхоз механизаторлари бу йил бу рақамни 80 процентга етказишга бел боғладилар. Шу кунларда колхознинг пайкалларида 13 терим агрегати тонна-тонна пахтани териб, пунктга жўнатяпти. 24 сентябрь куни ўнта машина билан 51 тонна пахта терилди.

Хатирчи районидаги «Зарафшон» совхозида машина терими оммавий равишда бошлаб юборилди. Хўжаликнинг машина-трактор паркидаги «зангори кема»ларнинг деярли ҳаммаси далага чиқди. Совхознинг Холмурод Эшбоев бошқараётган бўлимида «зангори кема»лар айниқса унумли ишламоқда. Бўлимдаги 9 агрегат билан 24 сентябрь куни 7 тоннадан пахта терилган бўлса, 25 сентябрь куни унумдорлик 9 тоннани ташкил этди. Механик-ҳайдовчи Эргаш Орзиев машинада 12 тонна пахта терди.

Шунингдек, Иштихон районидаги «Янгикент», «Пайариқ», Жомбой районидаги Аҳмаджон Қурбонов номли совхозларда ҳам машина терими қизғин бошланиб кетди. Областда далага чиқадиган машиналарнинг миқдори кундан-кунга кўпаймпти. 24 сентябрда область бўйича 470 терим агрегати ишлаб, бункеридан 2184 тонна пахта тўкилди. Эрта-индин машиналар 1000 дан ошиб кетади. Областнинг Пахтачи, Нарпай, Хатирчи ва Иштихон районлари далаларида етиштирилган ҳосилни четдан ёрдам олмасдан машина билан йиғиб олишга аҳд қилинди.

Л. ЭРГАШЕВ.

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

КОМПЛЕКТСИЗ ТРАНСПОРТЁРЛАР

Қорақалпоғистон Автоном республикаси пахтакорлари, механизаторлари она-Ватанга камида 460 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш учун терим суръатини тобора авж олдирмоқдалар. Бунда Хўжайли, Қўнғирот, Чимбой, Тахтакўпир, Қораўзак районлари пахтакорлари намуна кўрсатмоқдалар.

Пахта тозалаш заводлари пунктларга келтирилган пахталарни навбат кутдирмасдан қабул қилиб олиш учун ҳамма тадбирларни амалга оширдилар. Бироқ айрим пахта тозалаш заводларида, баъзи пахта тайёрлаш пунктларида транспортёрлар етишмаяпти. «ПЛ», «ТЛХ-18» маркадаги транспортёрлар етишмаслигидан пахта ташиётган транспортлар навбат кутиб қолмоқда. Каттақўрғон шаҳридаги «Хлопкомаш» заводи шартнома бўйича белгиланган транспортёрларни етказиб беришда сусткашлик кўрсатмоқда. Масалан, ўтган тўққиз ойда Қорақалпоғистон АССР пахта тайёрлаш саноати корхоналари Каттақўрғондаги «Хлопкомаш»дан 25 та «ПЛ» ва 17 та «ТЛХ-1,8» маркали транспортёрларни олиши керак эди. Шундан август ойида 9 та «ПЛ» ва 6 та «ТЛХ-1,8» транспортёри, сентябрь ойида эса 6 та «ПЛ», 6 та «ТЛХ-1,8» транспортёрлари келди, холос. Ҳар бири 1600 сўмлик 10 та «ПЛ», ҳар бири 2450 сўмлик 5 та «ТЛХ-1,8» маркадаги транспортёрлар ҳалигача олингани йўқ.

Тахиатошдаги базага келиб тушган 15 та «ПЛ», 12 та «ТЛХ-1,8» маркали транспортёрлар яроқсиз. Биттасининг ҳам лентаси, кабеллари, электр материаллари йўқ. Бундай комплектсиз транспортёрларнинг кимга кераги бор? Завод раҳбарлари (директори ўртоқ Ш. Қўчқоров) наҳотки, корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифатига қарамаса? Йиғим-терим авж олаётган бир пайтда транспортёрларнинг ҳаводек зарур эканлиги ҳақида Қорақалпоғистон АССР пахта тайёрлаш саноати бирлашмаси бошлиқлари завод раҳбарларига бир неча бор мурожаат қилишди. Шунга қарамай, иш олға силжимаяпти.

«Хлопкомаш» заводи дирекцияси ва тегишли ташкилотлар бу ҳақда шошилинч чора ва тадбирларни амалга оширмасалар, бу транспортёрлар яроқсиз, чанг босиб ётаверади.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ДОВОННИ ДОВЮРАК КЎЗЛАЙДИ

РЕПОРТАЖ

Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхози пахтазорларини завқ билан кўздан кечирар эканмиз, хаёлимизга шу сўзлар келди. Ҳа, Абдулла Ортиқовдек донги республикага таралган пахтапарварлар меҳнати сингган хўжалик миришкорлари аҳли унча-мунча қийинчиликларга асло ён бермайди, доимо юксак довонни кўзлайди. Довон бўлганида ҳам унақа-бунақа довон эмас. 1200 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан дурдона етиштириб, бунёд этиладиган довон.

Тушлик пайтида колхоз бош агрономи Юсуф Шаҳиев билан биргаликда Тешабой Одилов бошлиқ бригада дала шийпонига етиб бордик. Бир томонда баҳодир механизаторлар, иккинчи томонда чевар теримчи хотин-қизлар ҳордиқ чиқаришарди. Ҳаммаларининг чеҳраларида табассум. Улар беҳад хурсанд эдилар. Қизғин суҳбатлашишарди. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ворошилов районидаги Куйбишев номли колхознинг Жонибек Йўлдошев бошлиқ маккажўхоричилик бригадаси коллективига йўллаган мактуби ҳақида сўз борарди.

— Оддий деҳқон меҳнатига бундан юксак баҳо бўлмайди, — дейди механизатор Рихсивой Шофайзиев.

— Партия ва ҳукуматимизга минг раҳмат, — ҳамкасбининг сўзларини маъқуллайди Султон Тошхўжаев. — Бизларга ҳамиша ана шундай ғамхўр.

Теримчи қизлардан бири ўртоқ Л. И. Брежнев мактубини дугоналарига ҳаяжон билан ўқиб берарди: «Маккажўхоридан юқори ҳосил етиштириш ишида сизларнинг ажойиб муваффақиятларга эришганлигингизни эшитиб, астойдил хурсанд бўлдим. Коллективингиз эришган бу ғалаба мамлакатимиз меҳнаткашларининг партия XXV съезди қарорларини рўёбга чиқаришга қаратилган муштарак куч-ғайратига қўшилган муносиб ҳиссадир».

Партиямизнинг Бош секретари Л. И. Брежневнинг оддий деҳқон меҳнатига берган бу юксак баҳоси «Ленинизм» колхози пахтакорларини ҳаддан зиёд руҳлантириб юборди. Далаларда меҳнат тобора авж ола бошлади. Механизаторлар ғайрат камарини маҳкам боғлаб икки қаторли терим машинаси билан кунига камида 15 тоннадан пахта териб беришга шайланишди. Тушликдан кейин яна пахтазор оралай бошладик. Мавжуд 102 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 45 центнердан «оқ олтин» йиғиб бериш мажбуриятини олган Тешабой Одилов бошлиқ бригада аъзолари терим суръатини тағин ҳам ошириб юборишди. Бригада механизаторлари Рихсивой Шофайзиев билан Султон Тошхўжаевлар «зангори кема»ларини «оқ олтин» денгизида жавлон урдира бошладилар. Бу икки азамат бригадада етиштирилган ҳосилнинг 95 процентини ўз агрегатлари билан териб беришади. Қолганини Гулсара Тўланбоева, Мўътабар Умарова, Кунпош Йўлдошева, Шукур Эсонов сингари меҳнатсеварлар хирмонга тўкишади.

Ниҳоят биз коммунист Камол Юнусов бошчилик қилаётган бригада даласидамиз. Бу аҳил коллектив съездлар йилида 106 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан пахта етказиб бериш мажбуриятини олган эди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг мактубидан руҳланиб, қўшимча яна 5 центнердан ҳосил кўтаришга отланишди. Бригада аъзолари ҳар куни планга нисбатан 10-13 процентга етказиб пахта топширишди. Шундай қилиб, план ортиғи билан адо этилди. Гектаридан 32 центнердан ошириб хирмон кўтарилди. Эндиги йиғиб-терилаётган «оқ олтин» мажбурият ҳисобига ўтказиляпти. Бундай улкан муваффақиятни қўлга киритишда механизаторлардан Раҳмат Нишонов билан Абдурасул Исҳоқовлар улкан ҳисса қўшишаётир. Улар ҳар куни икки қаторли «зангори кема» билан 15 тоннага етказиб пахта териб беришяпти.

Коммунист Тўра Жонисбоев бригадаси пахтапарварлари даласидамиз. Бригада бошлиғи ўз қувончини шундай изҳор қилади:

— 72 гектар пахта майдонимиз бор. План бўйича гектаридан 32 центнердан пахта топширишни режалаштирганмиз. Мажбуриятимиз 50 центнердан эди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг мактубига жавобан яна 2 центнердан қўшимча пахта беришга аҳд қилдик. 23 сентябрь куни йиллик планни шараф билан адо этган эдик. Шу кунгача ҳар гектаридан 40 центнердан ошириб ҳосил йиғиб олдик. Механизаторларимиздан Нажод Газизов, Серекбой Боймағулов ўртоқлар хирмонга барака киритишди.

Пахтазорларни кўздан кечирамиз. Оппоқ, момиқ пахталар кўзни олади. Бир қарашда бу ерда йиғим-терим ўтказилмагандек кўринади. Негаки, ҳар бир тупда яна 8-10 тадан очилган пахта ва очиладиган кўсак бор. 10 дона чаноқдаги пахтани тарозида тортиб кўрдик. 65 грамм чиқди. Бу ҳазилакам гап эмас. Бригада азаматларининг эрта баҳордан шу кунгача қилган меҳнатларининг самараси бу.

Бригададаги уруғлик учун ажратилган пахта майдонларинигина қўлда терилар экан. Бу ерда ҳам иш қизғин. Моҳир сувчи, кекса пахтакор Жалил Абдурасулевни шу ерда учратдик. У ўзи меҳр билан парвариш қилган ғўзаларида табассум қилиб турган момиқ пахталарни беҳад завқланиб терар эди. Отахон кексайиб қолганига қарамай енг шимариб далага отланибди. Кунига 100 килограммдан ошириб пахта териб беряпти. Ҳимматига балли! Бригаданинг моҳир теримчиларидан Салом Ашурова, Дилбар Тешабоева, Карим Эсонбоев, Тоштон Аноровлар эса кунига 150 килограммга етказиб дурдона теришяпти.

Қишлоқ хўжалик фанлари кандидати Абдуалим Исҳоқов раислик қилаётган «Ленинизм» колхозида 50 центнерчилик ҳаракати тобора кенг қулоч ёзмоқда. Тўра Жонисбоев каторига Зиёвой Ризаев, Мирзааҳмад Хожибоев, Мовий Идрисов, Ўлжабой Исроилов ўртоқлар бош бўлган бригада аъзолари ҳам қўшилишган. Улар давлат планини аллақачон бажариб қўйишган экан. Ҳозирда социалистик мажбурият ҳисобига тонна-тонналаб пахта топширишяпти. Ҳамид Миртурсунов, Жалил Файзиев, Эргаш Қурғонбоев сингари механизаторлар кунлик режаларини ортиғи билан адо этиб, хирмонга барака киритишяпти.

«Ленинизм» колхози 930 тоннадан зиёд уруғлик пахта топшириб, бу соҳадаги планни шараф билан адо этганига бир ҳафта бўлиб қолган экан. Бугун эса бу донгдор хўжалик меҳнат аҳли гектаридан 32 центнердан ҳосил олиб, кеча планни шараф билан адо этганликлари ҳақида ғалаба рапорти бердилар.

Бу улкан ғалабага хўжаликдаги барча бригадалар муносиб ҳисса қўшди. Бригадалар шу кунларда социалистик мажбурият ҳисобига «оқ олтин» топширишяпти. Хирмонингизга барака, азамат «Ленинизм» колхози пахтапарварлари. Гектаридан камида 45 центнердан хирмон кўтаришдек катта орзуингиз амалга ошишида янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

У. ЮСУПОВ,
Ю. ЗИЁДОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

Суратларда: 1. «Оқ олтин» тележкаларга юкланиб қабул пунктларига жўнатиляпти. 2. «Пўлат от» суворийлари бункер-бункер пахта териб, хирмонга барака киритмоқдалар. 3. Илғор механизаторлардан Рихсивой Шофайзиев (чапда) ва Султон Тошхўжаев. Улар кунига 12-15 тоннадан дурдона теришга муваффақ бўлишяпти.

А. Тўраев фотолари.

ПАХТАКОРЛАР ХИЗМАТИДА

ҲАМКОРИМИЗ

Ҳамма ўз иш жойини пахтазорга, дала шийпонига кўчирган. Бу ишдан ҳеч ким, бирор ташкилот четда турмаслиги барчага аён. Мавсум масъулиятини чуқур ҳис этган медицина муассасаларининг ходимлари, санитария-эпидемиология станциялари, Қизил ярим ой жамияти, область санитария-маорифи уйининг активлари пахтакорларга ҳамкор бўлишга қатъий бел боғлаганлар. Область соғлиқни сақлаш бўлими ва область санитария-эпидемиология станцияси пахта йиғим-терими даврида дала меҳнатчиларига намунали тиббий ёрдам кўрсатиш, механизаторлар дам оладиган жойларда тозаликка риоя қилиш, болалар боғча ва яслилари ишини талаблар даражасида ташкил этиш юзасидан қизиқарли тадбирлар тузиб чиқди. Бу тадбирлар область соғлиқни сақлаш бўлимининг кенгашида тасдиқланди.

Область соғлиқни сақлаш бўлими қошида меҳнаткашларга оператив ёрдам уюштириш, кўчма дорихоналар ва амбулаториялар ишини янада жонлантириш мақсадида штаб ташкил этилди. Пахтакорларга, механизаторларга, тайёрлов пунктларининг ходимларига медицина хизмати кўрсатишни намунали ташкил этишга мазкур штаб раҳбарлик қилади.

Область медицина муассасалари ва марказий касалхоналар ходимлари хўжаликларга бириктилди. Улар бевосита пахта терими ўтказилаётган жойнинг ўзида меҳнаткашларга тиббий ёрдам кўрсатиш имкониятига эга бўлдилар. Фақат область медицина муассасаларидан районларга қирқ нафар врач, ўттиз етти нафар ўрта махсус медицина билимига эга бўлган малакали мутахассислар сафарбар этилди.

Мавсумда медицина-санитария хизматини йўлга қўйиш мақсадида область санитария-эпидемиология станцияси, Қизил ярим ой жамияти, область санитария-маорифи уйи махсус медицина бригадалари ташкил этдилар. Бу бригадалар пахтакорлар билан бирга бўлишади. Бригадалар составида хирурглар, терапевтлар, гинекологлар, невропатологлар ва бошқа касбдаги кишилар, мутахассислар бор. Улар жойларда кўчма амбулаториялар ташкил этиб, беморларни бевосита даланинг ўзида, дала шийпонида, пахта қабул қилиш пунктида текширишдан ўтказаётирлар. Область бўйича 24 та ана шундай амбулатория ташкил этилди. Областдаги ўнта марказий шифохона, қирқ бешта қишлоқ участка касалхонаси, 492 та фельдшер-акушерлик пункти, ўн иккита турли медицина муассасаси, 88 та дорихона бу ишга жалб этилди.

Ҳар бир дала шийпонида, механизаторлар меҳнат қилаётган группаларда, пахта қабул қилиш пунктларида санитария бурчаклари ташкил этилди. Қизил ярим ой жамиятининг активларидан санитария постлари тузилди. Бу постлар дастлабки медицина ёрдами кўрсатиш имкониятига эга бўлган кишилардан ташкил топди. Постларнинг аъзолари дала шийпонларининг, уларда ташкил этилган мавсумий боғча ва яслилар ишини намунали ташкил этиш, тоза ичимлик суви билан таъминлаш, далада ишлаётганларга барча шароитнинг муҳайё этиб берилиши юзасидан қаттиқ назорат олиб борадилар.

Область дорихоналар бошқармаси ҳам ўз фаолиятини пахта терими мавсумига қаратмоқда. Мавжуд ўнта кўчма дорихона пахтакорлар хизматида бўлмоқда. Бундан ташқари дала шийпонларига, пахта қабул пунктларига, механизаторлар меҳнат қилаётган группаларга олти мингта махсус аптечкалар ўрнатилди.

Қашқадарёлик медицина ходимлари областимизнинг 450 минг тонналик «оқ олтин» хирмонини бунёд этиш учун курашаётган пахтакорлар, механизаторлар хизматида бўладилар, уларнинг соғлиғини сақлаш, санитария-гигиена ишларини йўлга қўйиш билан шуғулланмоқдалар, бевосита пахтакорлар ишлаётган жойларда улар билан баб-баравар меҳнат қилмоқдалар. Бу бизнинг умумхалқ ишига қўшган ҳиссамиз бўлади.

Қ. АБРАЕВ,
Қашқадарё область соғлиқни сақлаш бўлими мудирининг ўринбосари.

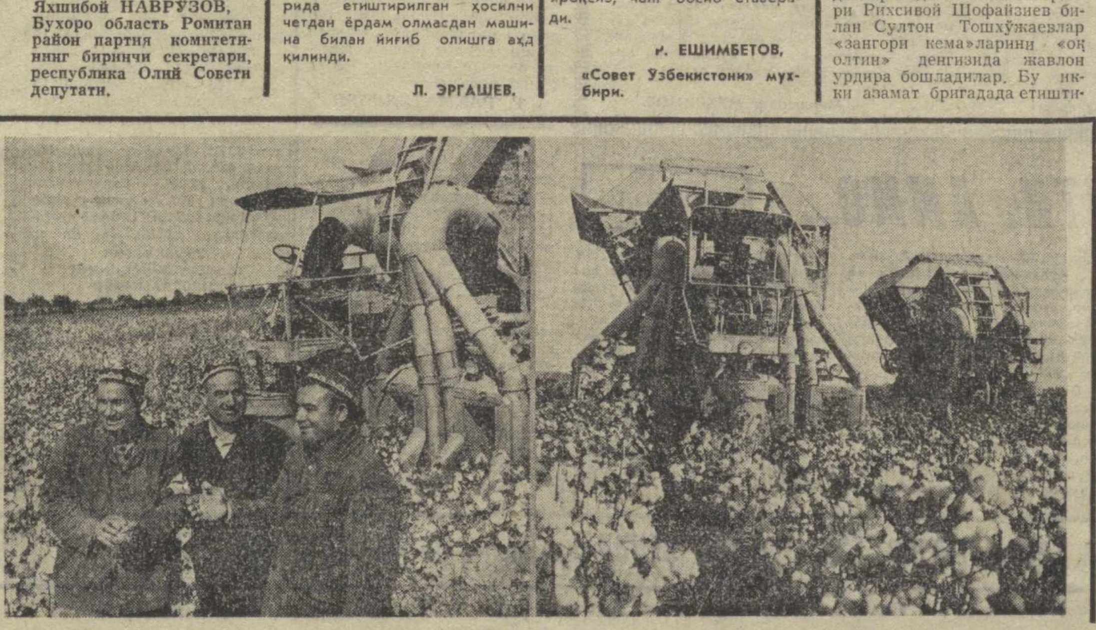

БУХОРО ОБЛАСТИ. Қоракўл районидаги Ленин номли колхоз механизаторлари етиштирилган мўл ҳосилнинг 60 процентини «зангори кема»лар бункеридан тўкиш иштиёқида терим агрегатларини юксак унумда ишлатмоқдалар. Механизаторлар ўртасида социалистик мусобақа ташкил этилган. Бу мусобақада Ленин ва Октябрь Революцияси орденлари кавалери Тангри Ҳамдамов етакчилик қилаётган бригада механизаторлари ғолиблик қилишяпти. Уларнинг ҳар бири кунига 8-10 тоннадан ошириб пахта териб, хирмонга барака киритмоқдалар. Суратда: (чапдан) илғор механизаторлардан Қувондиқ Жумаев, Хайрулла Шукуралиев ва Нормамат Мамиров ўртоқлар пахтазорда.

Б. Мўминов фотоси (ЎзТАГ)

ШОЛИ—ДАВЛАТГА

Республика областлари ва Қорақалпоғистон АССРда шоли ўрими ва шоли тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1976 йил 29 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган шоли; учинчи устун — мавсум бошидан буён тайёрланган шоли (топшириққа нисбатан процент ҳисобида); тўртинчи устун—бир кунда ўрилган шоли; бешинчи устун — мавсум бошидан буён (ўриладиган майдонга нисбатан процент ҳисобида).

Сирдарё	4,6	36,6	2,9	33,7
Сурхондарё	2,9	30,6	2,0	29,6
Хоразм	3,5	24,0	4,0	46,7
ҚҚАССР	1,7	21,5	1,2	18,0
Тошкент	2,7	18,8	4,0	31,4
Республика бўйича:	2,3	22,7	2,3	23,8

ҚАЛБ СЎЗЛАРИ

МАРҲАБО, АЗИЗЛАР!

Мана, салкам 20 йилдирки, «Осиё ва Африка ёзувчилари конференцияси» деган ибора бу икки қитъада ҳамон жаранглаб турибди. Тинчлик ва дўстлик ҳақидаги қўшиқлар қитъалар устида парвоз қиляпти.

Сўнгги йилларда совет адабиётининг кўпгина асарлари Осиё ва Африка халқлари тилларига таржима қилинди. СССР халқлари ҳам бу икки қитъа ёзувчиларининг ҳар бир янги асарини алоҳида қизиқиш билан кутиб олади. Ўзбек халқи Рабиндранат Тагор романларини, Нозим Ҳикмат шеъриятини, Содиқ Ҳидоят ҳикояларини, Те Ги Чен достонларини, Питер Абрахамс романларини, Агостиньо Нето шеърларини, Муҳаммад Диб, Сембен Усмон, Маҳмуд Таймур каби қатор адибларнинг назмий ва насрий асарларини ўз тилларида ўқимоқдалар.

Ҳозирги кунда Тошкентдаги Алишер Навоий номли Давлат адабиёт музейи залларида ўзбек тилида нашр этилган Осиё—Африка мамлакатлари ёзувчиларининг кўп сонли асарлари намойиш этилмоқда. Музейда «Осиё ва Африка адабиёти» деган алоҳида бўлим ташкил этилган. Бўлимда, асосан, Биринчи Тошкент конференцияси ҳужжатлари, таржима асарлар, ўзбек ва Шарқ халқлари адабиёти намуналари кўргазмага қўйилган. Хона рассом Зеликовнинг «Тошкент руҳи» деб аталувчи йирик картинаси, ёзувчиларнинг портретлари, уларнинг асарлари билан безатилган. Ўйлаймизки, келажакда музей экспонатларидан Осиё—Африка ёш ёзувчиларининг талантли асарлари ҳам ўрин олади.

Музейимизнинг Осиё—Африка адабиёти бўлимига марҳабо, азиз дўстлар!

Ф. ҒАНИХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Алишер Навоий номидаги давлат Адабиёт музейи директори ўринбосари.

БИЗНИНГ ИНТЕРВЬЮ

ЯНГИ ҚАДАМ

Анвар ОЛИМЖОНОВ,
қозоқ адиби, Осиё—Африка ёзувчилари билан алоқа қилувчи Совет Комитети аъзоси.

Тошкентга келадиган осиёлик ва африкалик ёш ёзувчиларнинг аксарияти бизнинг мамлакатимизга биринчи марта қадам қўймоқда. Улар мамлакатимиз ҳаёти, совет халқининг турмуш тарзи, кўп миллионли ва кўп миллатли халқимизнинг улуғ мақсадлар йўлида елкама-елка туриб, фидокорона меҳнат қилаётганликларини кўрадилар. Улар энг муҳими, пролетар интернационализми характерининг етакчи хусусиятига айланган совет кишиси билан учрашадилар. Бир сўз билан айтганда, осиёлик ва африкалик ёш қаламкаш дўстларимиз ўзлари учун Совет Иттифоқини кашф этадилар.

Бироқ бу кашфиёт ўзаро характерда юз беради. Форумда қатнашаётган ёшларнинг кўпчилиги билан биз ҳам илк марта учрашяпмиз. Демак, совет адабий жамоатчилиги ва меҳнаткашлари ҳам Осиё ва Африка адабиётларининг ҳозирги авлодини, уларнинг ижодий ва ижтимоий қиёфасини илк бор кашф этадилар. Менимча, Тошкентда ўтаётган халқаро ёш ёзувчилар учрашувининг энг фойдали томочларидан бирини ана шундай изоҳлаш тўғридир.

ҲАЁТБАХШ МАКТАБ

Сами МАҲДИЯ,
Ироқ ёзувчиси.

Мен Совет Иттифоқида учинчи марта бўляпман. Биринчи марта бутун прогрессив башарият пролетариат доҳийси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини қизғин нишонлаган кунларда Москвада меҳмон бўлган эдим. Шундан кейин ,иккинчи марта, Озарбайжон ССР пойтахти Боку шаҳрида ўтган Ироқ маданияти ҳафталигида қатнашганман. Ниҳоят Осиё—Африка ёш ёзувчилари учрашуви қатнашчилари қаторида, мана, Тошкентга ҳам келдим.

Мен Ироқ поэзиясининг ёш вакилларидан бириман. «Бахтсизлик қули», «Ошиқ қирол саёҳати», «Янги саёҳат» номли шеърий тўпламларим эълон қилинган. Умуман араб шеъриятининг бош ғоявий йўналиши — колонизаторлик сиёсати ва реакцияга қарши кураш мотивлари менинг шеърларимдан ҳам қизил ип бўлиб ўтади. Араб Шарқининг ёш шоирларидан бири сифатида бу заминнинг озодлик, миллий мустақиллик ва тараққиёт курашида шеърият билан хизмат қилишни инсоний бурчим деб биламан.

Араб халқи совет адабиёти ва санъати асарларини севади. Ироқ тилига ҳам жаҳон адабиёти хазинасидан ўрин олган совет ёзувчиларининг кўпгина асарлари таржима қилинган, ҳозирги кунда М. Шолохов, Чингиз Айтматов, Расул Гамзатов, Евгений Евтушенко каби машҳур совет ёзувчилари ва шоирларининг асарлари катта нусхаларда ироқ тилида нашр этилмоқда.

МИНГ БИР ДАРД ДАВОСИ

ИЛМИЙ ОЧЕРК

◆ АСАЛ АЙНИМАС ◆ УЗОҚ УМР ГАРОВИ
МЎЛ ҲОСИЛ ОМИЛИ ◆ БИР ТОМЧИ АСАЛДА
ЮЗДАН ОРТИҚ МОДДА БОР ◆ ИНСОННИНГ
«ҚАНОТЛИ ДЎСТИ» ВА АЖОЙИБ ЁРДАМЧИСИ
◆ ХОЛВА ДЕГАН БИЛАН ОҒИЗ ЧУЧИМАС
◆ МУАММОЛАР ВА МУЛОҲАЗАЛАР...

Эрталаб анор, тушда серпиёз овқат, кечқурун ётиш олдидан асал есангиз қонингиз кўз ёшидай тоза бўлади, деб ёзган эди Ибн Сино. Асалнинг соғлиқни тиклашда аҳамияти катта. Уни овқат билан қўшиб истеъмол қилиш фойдали. Асал билан мунтазам ошна тутинганлар узоқ яшаганлар. Буюк олим Демокрит 107 ёшида вафот этган. Ёзишларича, Демокрит ўлим тўшагида ётган экан. Ўрим байрами яқинлашгани сабабли аёллар ундан ўлмасликни илтимос қилишибди. Шундан кейин Демокрит олдига идишда асал келтириб қўйишларини айтибди. У асални ҳидлаб, бир неча кунга ҳаётини чўзади. Олдидан асал солинган идиш олиб кетилгандан кейингина Демокритнинг жони узилади. Бу шифобахш асал мўъжизаси тарихидан бир лавҳа!

Асални минг бир дардга даво дейишларида жон бор. Буюк алломалар таъкидлашича, асал барча ички органларни соғломлаштиради, кишига куч-қувват, мадад бағишлайди, беморнинг иситмасини туширади, иродани мустаҳкамлайди, танага енгиллик ато этиб, навқирон ва гўзал, олтин ёшликни сақлайди, умрга умр қўшади. Кейинги йилларда олиб борилган илмий кузатишлар ва халқ тажрибаси қадимги врачлар фикрини тасдиқлайди. Чиндан ҳам асал бебаҳо дори-дармон ва мадор манбаи экан! Айниқса, Улуғ Ватан уруши йилларида ярадорларни ва беморларни даволашда болдан кенг фойдаланилган. Ўша оғир кезларда асалнинг госпитал ва клиникаларда қўлланилишини асалчиликнинг минглаб йиллик тарихи кўрмаган эди!

Ошқозон-ичак, ўпка, юрак ва бошқа хасталикларни даволашда асал шифобахш дори-дармон сифатида ҳаёт «имтиҳони»дан муваффақиятли ўтди. Айниқса, сўнгги йилларда олимларнинг тавсияси билан асал ошқозон ва ўн икки бармоқли ичак ярасини, болалар касалликларини даволашда кенг ишлатиляпти.

Асал саҳий табиатнинг ажойиб инъоми. Уни болалар ҳам, катталар ҳам зўр иштаҳа билан истеъмол қилишади. Олимларнинг қайд қилишича, бир томчи асалда инсон танаси учун озуқа ҳисобланган юздан зиёд энг муҳим модда мавжуд. Спортчиларнинг мусобақа олдидан ёки ўзаро беллашув ўртасида асал истеъмол қилишлари боиси шунда. Асал қонда гемоглобинни кўпайтириши, вазнга-вазн қўшиши, уйқусизлик дардидан халос этиши, йўтални тўхтатиши, сил хасталигига шифо бўлиши исботланган. Бироқ, асал шифобахш экан деб унга меъёридан ортиқ ружу қўйиш асаб системасини «қалқитиб» зарарли таъсир кўрсатиши ҳам мумкин экан. Олимларнинг ёзишича, заҳарли ёки «маст» асал ҳам бўларкан. Қадимги юнон лашкарбошиси ва ёзувчиси афиналик Ксенофонт ёзади: Колхидада жангчилар асал еб, касал бўлишди. Айрим аскарлар ҳушини йўқотишди, қайт қилишди, ичбуруғ бўлишди. Бирор киши тик туролмайдиган бўлиб қолди. Унча кўп асал емаганлар гўё маст одамга ўхшардилар, ким кўп истеъмол қилган бўлса, ақлдан озган кишини эслатарди. Орадан уч-тўрт кун ўтгач тузалишди...

Одамнинг ёши қирқдан ошгач, териси намликни сақлаш қобилиятини йўқота бориб, қуруқ бўлиб, ажин тушиши кўпчиликка аён. Совет косметологлари асал терида тез сингади, мускул устини озиқлантиради, деб таъкидлайдилар. Улар саломатликни ва чиройли терини сақлаш учун асалли ванна қабул қилиб туришни тавсия этадилар.

АСАЛ айнимайди. Асал гўштнинг бузилиши ва ҳидланиши олдини оларкан. Қадимги римликлар ва юнонлар янги қорамол ва қуш гўштларини консервалашда асални кенг қўллаганлар. Маълумотларга кўра, Яқин Шарққа юриш қилган Искандар Зулқарнайн безгак хасталиги билан оғриб, вафот этади. Унинг жасади бузилиб қолмаслик учун асал суртиб, Македония пойтахтига келтирилган экан. Шри-Ланка оролларидан бирида яшовчи аҳоли эса гўштга асал суриб, дарахтлар кавакларига қўйиб, устини яхшилаб беркитиб кетишаркан. Баъзан гўшт бир йилгача ҳам бузилмай туравераркан, аксинча янада мазали бўлиб қоларкан. Совет олимларидан И. А. Акобия, К. Т. Чикованилар суякни асал ёрдамида консервалаб, сўнгра кўчириб ўтказишган. Маълумки, Швейцариядаги бир эски бинодан 60 йиллик асал топиб, текширилган. Орадан шунча вакт ўтган бўлса-да, асал ўз хусусиятини йўқотмаган.

Халқ тиббиётида даволаш сифатида асалгина эмас, ҳатто маданий асалари заҳари ҳам қўлланиб келингани маълум. Ҳозирги вақтда аксарият олимлар асалари заҳарини шифобахш деб тан олмоқдалар. Чунки у давр синовидан ўтяпти. Шу сабабли СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг илмий медицина кенгаши бир қатор хасталикларни даволашда асалари заҳаридан фойдаланиш тўғрисида вақтли инструкцияни тасдиқлаган. Таниқли совет невропатологи, академик М. Б. Кроль ўттиз олти-ўттиз еттинчи йиллардаёқ баъзи асаб касалликларини асалари заҳари билан даволаган. Олимлар оз миқдордаги асалари заҳари бод, тери, гипертония касалликларини даволашда шифобахш хусусиятга эга, деб таъкидламоқдалар. Асалари заҳаридан яхши фойдаланмаслик тузалмас хатога олиб келиши мумкин экан. Боднинг оғир формалари билан болаларни асаларига чақтириб, даволаш усули яхши самаралар бераётгани аниқ. Профессор Саломат Йўлдошева етакчилигидаги ўзбек педиатрлари махсус схема бўйича ана шу усулда кичкинтойларни даволамоқдалар. Мутахассислар фикрича, асалари заҳари қон томирларини кенгайтиради, тўқималарнинг қон билан доимий таъминланишини яхшилайди. Аксинча ўпка ва суяк сили, юрак пороги, қанд, таносил, буйрак хасталиклари бу заҳарни «хуш кўрмас» экан.

Асалари заҳаридан «Апелак» деб номланган таблетка ҳам тайёрланган. Дори тилнинг тагига қўйиб шимилади. Натижада нимжон, камқувват, иштаҳаси паст болалар семириб, организми яхши ривожланиб кетади. Бирок бу дори фақат врачнинг қатъий кўрсатмаси асосида берилади.

Митти заҳматкаш асаларининг бебаҳо, ғоят фойдали ва ниҳоятда ширин «таом» тўплаши ҳар қандай кишини ҳам таажжубга солиши турган гап. Неча асрлар мобайнида инсон ақли асаларининг сеҳрли ва мураккаб «иши»ни билишга қизиқиб келди. Биологлар асалари ва гул бир-бирларисиз яшай олмаслигини, бирининг ҳаёти иккинчисига боғлик эканлигини исботлаб бердилар. Асалари бир килограмм бол тўплаш учун тахминан ўн миллионга яқин серасалли гулга қўниб чиқар экан. Ёзда битта асалари оиласи 150 килограмм ва ундан ҳам кўп мазали шарбат йиғиши аниқланган. Айни чоғда асалари гул чанги ҳам тўплайди. Гул чанги нима учун керак? Бу саволга профессор В. А. Стригин шундай жавоб беради: «Эшак еми тошганда, беморнинг иситмаси кўтарилиб, алаҳлаганда, киши бронхиал астма, тери ва бошқа дардларга чалинганда даволаш мақсадида қўлланилади. Бундай кишилар ер юзида унча кўп эмас — аҳолининг икки процентини ташкил этади. Гул чангидан «Аллерген» дориси тайёрланади. Унинг жуда оз миқдорда организмга юборилиши сезиларли самаралар беради. Ҳозиргача гул чанги йиғиш муаммо бўлиб турибди».

Асалари фақат бол, прополис, мум «устаси»гина бўлиб қолмай, шу билан бирга кенг боғроғлар, бепоён яйловлар, қир ва адирлардаги дов-дарахтлар, турли ўсимликларни ажойиб чанглатувчи ҳамдир. Таниқли совет тадқиқотчиси М. Глуховнинг ёзишича, мамлакатимизда кенг тарқалган ўсимликлардаги ширанинг саксон-тўқсон фоизи асалари етишмаслиги туфайли йўқ бўлиб кетмоқда. Ҳисоб-китобларга кўра, Иттифоқ бўйича маданий-серасалли ўсимликлар майдони йигирма миллион гектардан ортиқ майдонни ташкил этади. Асалари инсоннинг ҳақиқий «қанотли дўсти» ва ажойиб ёрдамчиси. Айниқса, қишлоқ хўжалик экинларидан мўл-кўл ҳосил етиштиришда бу дала «заҳматкаши»нинг роли беқиёс. Халқ билиб уни ҳосил қаноти деб атайди. Ўзбекистон чорвачилик илмий-тадқиқот институти олимлари ғўзани чанглантирганда ҳосилдорлик йигирма-йигирма тўрт процент, кўсакнинг оғирлиги ўн тўрт процентгача ошиши ва кўсак беш-тўққиз кун аввал очилиши мумкинлигини аниқладилар. Мазкур илмий муассаса асаларичилик бўлими мудири Ф. Крохотиннинг ёзишича, ғўзанинг асалари билан чанглантирилиши туфайли ҳосил тугунчаларининг тўкилиши сезиларли даражада пасайиб, чигитнинг оғирлиги бирмунча ортиб, уруғнинг униб чиқиши тезлашар экан. Бирок республикада асалари оиласи сонини кўпайтириш ва ундан ғўзани чанглатишда кенг фойдаланиш масаласи тўла ҳал этилмаган.

ҲОЗИРГИ пайтда яна бир муҳим муаммо кўндаланг бўлиб турибди. У ҳам бўлса пахта майдонларини заҳарли химикатлар билан дорилашни бошлаш ва тугаллаш ҳақида оператив маълумотнинг етарли эмаслиги, ўсимликларни ҳимоя қилиш станциялари ходимлари билан асаларичиларнинг ўзаро ҳамкорлиги йўқлиги оқибатида асалари оилаларининг нобуд бўлишига олиб келмоқда. Кишиларга ғоят катта фойда келтираётган асаларининг ўзи ҳимояга муҳтож эканлиги асаларичи олимларнинг халқаро конгрессида ҳам алоҳида таъкидлаб ўтилган эди. Бу муаммони фақат ўсимликларни ҳимоя қилишнинг биологик усулидан кенг фойдаланиш орқалигина ҳал этиш мумкин.

Республикамизда ғўзани асалари билан чанглатиш муаммосини муваффақиятли ҳал этиш учун бундан буён ҳам асаларичиликни ихтисослаштириш ва концентрациялаш, саноат асосида асалари сақлашнинг илғор усулини қўлланишга тўғри келади. Шундагина далаларни чанглатувчиларга — «ҳосилнинг қаноти» бўлмиш асаларига кенг йўл очиб берган бўламиз...

Буларга қўшимча тарзда шуни айтмоқчимиз: асаларичилик бўйича тўпланган барча тажрибаларни умумлаштириш, шу соҳада тадқиқотлар ўтказаётган илмий ходимларни бирлаштириш, ўрмон хўжаликларида асаларичиликни янада ривожлантириш, ғўзани асалари билан чанглатиш бўйича тавсияномалар ишлаб чиқиш, асаларичилик селекциясини ривожлантириш, малакали мутахассис кадрлар тайёрлашга эътиборни кучайтириш, асалари сути олишни кенг йўлга қўйиш, энг муҳими, асаларичиликни рентабелли соҳага айлантиришдек муаммолар пишиб етилган. Кўпчиликни ташвишга солаётган яна бир муҳим масала бор. Хўш, республикамиз шаҳар ва қишлоқларида асал савдоси қандай йўлга қўйилган? Бу саволга қониқарли деб жавоб бериб бўлмайди. Айрим «устаси фаранг асалчилар» қачонгача шакар, ун, бўр, крахмал, қиём қўшиб маза-матрасиз ва сифатсиз асал сотадилар?! «Узпчепопром» бирлашмаси билан «Ўзбекбирлашув» ҳамкорликда махсус дўконлар очиб, аҳолига сифатли ва тоза асал етказиб беришни тартибга солишса, айни муддао бўларди. Албатта, ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Амалий тадбир кўриш йўли билангина кўзланган мақсадга эришиш мумкин.

Асал тўплаш мавсуми саккиз-тўққиз ой давом этадиган республикамизда аҳолини шифобахш шарбат билан таъминлашнинг имкониятлари ниҳоятда кенг. Ботаника илмий-тадқиқот институти олимларининг кўрсатишича, икки-уч баробар ортиқ шира берадиган ингичка толали ғўзалар гулидан кўп асал олиш мумкин экан. Ҳақиқатан ҳам, асалари — инсоннинг чин дўсти, яқин ёрдамчиси, асал эса минг бир дардга даво!

Миршароф МУҲСИМОВ.

Табиат ва инсон

Эрта тонг. Қуёш нурлари ёйилиб улгурмаган бўлса ҳам атроф ёп-ёруғ. Азим Сирдарёнинг суви аста чайқалади. Майин эсган шамолда қамишзор оҳиста тебранади. Тустовуқларнинг қийқ-қийқи-ю, қушларнинг чуғур-чуғури сув ва қамиш шовуллашига қўшилиб ажиб мусиқийлик касб этяпти.

Ўзбекистон овчи ва баликчилар жамиятига қарашли «Тошорол» овчилик хўжалиги ташкил этилганига кўп бўлгани йўқ. Бу жойлар илгари чакалакзор, ёввойи ўрдак ва ғозга кон, чиябўриларга макон бўлган. Инсон меҳнати нақадар буюк куч: ўз ҳолича ўсиб ётган чакалакзор ўрнида боғ яратилди, ажиб оромгоҳ, ноёб ҳайвон ва паррандалар насли сақланиши ва кўпайиши учун зарур гўша бунёд этилди. Бинолар олдига экилган атиргуллар хушбўй ҳид таратмоқда.

„ТОШОРОЛ"ДА

Партия ва ҳукуматимизнинг табиатни муҳофаза қилиш, ноёб ҳайвон ва паррандаларни асраб кўпайтириш ҳақидаги доимий ғамхўрлигини шу мўъжазгина ов хўжалиги мисолида ҳам кўриш мумкин. Уч-тўрт йил олдин Қирғизистондан 2 мингга яқин тустовуқ олиб келиниб, Сирдарё, Жиззах, Самарқанд ва Наманган областларига тарқатилган эди. Ҳозир уларнинг сони 7 мингга етибди. Шулардан 2 мингтаси «Тошорол»да. Қўриқхонани кийик, товус, ёввойи ўрдак, оққуш, тўти, канарейка ва олмахонлар ёқтириб қолишди. Ҳадемай бу ерда бедана кўпайтириладиган ферма очилади. Ҳозир унинг биноси жадал суръатлар билан тикланмоқда. Асаларичиликни тағин ҳам кенгайтириш тадбирлари кўрилаётир. Бу ерда келгусида махсус зоокомбинат қурилади, дам олиш уйи янада кенгайтирилади.

Дарё бўйи. Оққушлар орол этагида виқор билан сузади. Ора-чора канарейкаларнинг хониши эшитилиб қолади. Бедаси ўриб олинган катта майдон четкасида кийик боласи эринчоқлик билан ўт чимдимоқда. Олмахон шохдан-шохга сакраб чўчитиб юборди шекилли, тустовуқ ва какликлар пар-пар қилиб учиб қолди. Товуслар хиром билан қадам ташлар экан, патларининг жилоси кўзни олгудек бўлади. Баайни бу ерга ҳайвонот боғи кўчиб келгандай...

Ғ. РАҲМАТУЛЛАЕВ.

Реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИНИНГ

ҚУНДУЗГИ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИ
1976—77 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА ЎРТА МАЪЛУМОТЛИ ИЛҒОР ИШЧИЛАР, КОЛХОЗЧИЛАР ВА СССР ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ САФИДА ХИЗМАТИНИ ЎТАБ БЎЛГАНЛАР ШУ ТАШКИЛОТЛАРНИНГ ЙЎЛЛАНМАСИ БЎЙИЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар, йўлланма берган ташкилотда камида бир йил узлуксиз меҳнат қилган бўлишлари керак.

ИНСТИТУТНИНГ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА КИРУВЧИЛАР БИЛАН (архитектура факультетидан ташқари) **ФИЗИКА ВА МАТЕМАТИКА ФАНИДАН, ХИМИЯ-ТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ УЧУН ХИМИЯ ФАНИДАН СУҲБАТ ЎТКАЗИЛАДИ ВА ШУ СУҲБАТНИНГ НАТИЖАЛАРИГА ҚАРАБ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.**

Тайёрлов бўлимини муваффақиятли тугатганлар Тошкент политехника институти кундузги бўлимининг 1 курсига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар керак: институт ректори номига ариза, кўрсатилган намуна бўйича иш жойидан (ҳарбий бўлимдан) йўлланма, ўрта маълумоти ҳақида ҳужжат (асл нусхаси), иш жойидан (ҳарбий бўлимдан) характеристика, ташкилот раҳбари томонидан тасдиқланган меҳнат дафтарчасининг кўчирмаси, медицина справкаси (286-форма), 3х4 см. ҳажмдаги 6 та фотосурат.

Ҳужжатлар 1 октябрдан 10 ноябргача қабул қилинади. Кирувчилар билан бўладиган суҳбат 25 ноябргача ўтказилади. Ўқиш 1 декабрдан бошланади.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 8 ОЙ. Тайёрлов бўлимига қабул қилинганлар стипендия ва ётоқхона билан таъминланадилар.

Ўрта мактабнинг кундузги бўлимини 1976 йилда тугатганлар меҳнат стажи бўлса ҳам тайёрлов бўлимига қабул қилинмайди.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Шайхантаҳур кўчаси, 10-уй, 16-хона.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги
АНДИЖОН ПАХТАЧИЛИК ИНСТИТУТИ

8 ОЙЛИК
ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА
1976—77 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН
инженер-механик ва инженер-гидротехник ихтисослари бўйича

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига партия, комсомол ва касаба союз ташкилотларининг тавсияномалари асосида ишлаб чиқариш корхоналарининг раҳбарлари ёки ҳарбий қисм қўмондонлиги томонидан юборилиб, ўрта мактабни тугатгандан сўнг камида бир йил узлуксиз меҳнат стажига эга бўлган илғор ишчи ва колхозчилар, шунингдек, ҳарбий хизматни ўтаб келган ёшлар қабул қилинадилар.

Ўқишга кирувчилар ректор номига ёзилган ариза билан бирга қуйидаги ҳужжатларни қўшиб топширадилар: ўрта маълумоти ҳақидаги ҳужжатнинг асл нусхаси, ташкилот раҳбари ёки ҳарбий қисм бошлиғининг йўлланмаси, меҳнат дафтарчасининг асл нусхаси, ишлаб чиқаришдан ёки ҳарбий қисмдан характеристика, 3х4 см. ҳажмдаги 6 дона фотосурат, 286-формадаги медицина справкаси.

ҲУЖЖАТЛАР — 25 ноябргача қабул қилинади.

26—27 НОЯБРДА КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ ТОПШИРИЛАДИГАН ПРЕДМЕТЛАР БЎЙИЧА СУҲБАТ ЎТКАЗИЛАДИ.

ЎҚИШ — 1 декабрдан бошланади.

Қабул қилинганлар ётоқхона ва 40 сўм стипендия билан таъминланадилар.

Институт адреси: Андижон шаҳар, Пахтачилик институти.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ

ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА
ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига тўлиқ ўрта маълумотли илғор ишчи ва колхозчилар, СССР Қуролли Кучлари сафларидан запасга бўшатилган ёшлар саноат корхоналари, қурилишлар, транспорт ва алоқа ташкилотлари, совхозлар колхозлар ва ҳарбий қисмларнинг қўмондонлиги томонидан йўлланма билан келган, умумий таълим мактабини битиргандан кейин камида бир йиллик иш стажи бўлганлар қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ректор номига ёзилган ариза, тайёрлов бўлимига йўлланма (2 ёки 3-форма), аттестат (асли), характеристика, медицина справкаси (286-форма), 3х4 см. ҳажмдаги 6 та фотосурат, меҳнат ёки колхоз дафтарчаси (корхона раҳбари тасдиқлаган).

Совет Армияси сафларидан запасга бўшатилган шахслар паспорт, ёки унинг ўрнини боса оладиган справка, ҳарбий билет, партия, комсомол, касаба союз ҳужжатлари, хизмат характеристикаси ва ҳарбий қисмнинг йўлланмаси (2-форма) билан келишлари зарур.

Тайёрлов бўлимида ўқиш муддати — 8 ой.

Ўқиш тугагач, барча тингловчилар битириш имтиҳонларини топширадилар.

Битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширганлар 1 курсга қабул қилинадилар.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона берилади.

Тайёрлов бўлимига аризалар 1 октябрдан 10 ноябргача қабул қилинади. Суҳбат — 20 ноябрдан 25 ноябргача, тингловчилар составига қабул қилиш — 25 ноябрдан 30 ноябргача ўтказилади.

Ҳужжатлар қуйидаги адресларда қабул қилинади: Тошкент шаҳар, 700045, Оборонная кўчаси, 1-уй;

Ашхобод шаҳар, Камина кўчаси, 68-уй, институт филиали.

МАВСУМ ОХИРЛАЯПТИ, АММО...

ФУТБОЛ

Биринчи лига командалари мамлакат чемпионатида яна бир тур ўйинларини ўтказдилар. Мавсум охирлаб, «хирмон кўтариладиган» пайт яқинлашган сари учрашувлар тобора муросасиз тус олмоқда. Бу гал биронта ҳам ўйинда дуранг натижа қайд этилмагани ҳам шундан. Лекин сафарда тузукроқ ўйнай билмаслик «касаллиги»дан фақат «Қайрат» командасигина халос бўлганга ўхшайди. Умуман олмаоталиклар кейинги турларда «отни қамчилаб қолишди». Улар август ва сентябрь ойларида дурангсиз мусобақалашиб, 12 учрашувдан ўнтасини ғалаба билан тугатдилар. Дастлабки 19 турдан сўнг киритилган ва ўтказиб юборилган тўплар фарқи 19-10 эди, кейинги икки ой ичидаги кўрсаткич эса 24-11 бўлди. Олий лигани кўзлаган коллективгина шундай ўйин кўрсатиши керак.

«Пахтакор» командаси эса биринчиликда равон мусобақалашмаяпти. Гоҳ тузук ўйин кўрсатиб, ишқибозларни умидвор қилаётган бўлса («Кубань», «Нефтчи» билан учрашувларни эсланг), гоҳ жуда руҳсиз ўйнаб, очко улашаётир. Бунга «Қайрат» ва ўтган кунги «Металлург» билан учрашувдаги мағлубиятларни, «Торпедо», «Помир» ва «Терек» билан дурангларни мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Тўғри, команданинг айрим етакчи ўйинчилари жароҳатланиб, вақтинча сафдан чиқиб қолдилар. Шунда иккинчи лигадаги «Нефтяник», «Автомобилист» ва «Зарафшон» коллективлари энг яхши футболчиларини «Пахтакор»га юборишди. Ю. Иванов, Ф. Алюков, М. Қўлдошев, Е. Шохин ва бошқалар шулар жумласидандир. Демак, ишқибозлар пахтакорчилардан аҳалли «Қайрат» сингари етук, чиройли ўйин кўрсатишни талаб қилишга ҳақлидирлар.

Пахтакорчилар «ҳафсала» келганда ўйнаб, қолган пайтда нақд очколарни курашсиз бой бериб қўйишга чек қўйишлари, бор куч ва имкониятларни ишга солиб, ғалаба йўлида охиригача курашишлари лозим. Футболда тўрт эмас, ўн бировлон тугал бўлсагина орзу қилинган йўлланмани қўлга киритиш мумкин. Мутахассислар 54-55 очко ана шу йўлланмани таъминласа керак, деб тахмин қилишмоқда. Демак, пахтакорчилар қолган учрашувларда биронта ҳам очко йўқотмасликлари керак. Бу назарий жиҳатдан мумкин, лекин амалда-чи?..

Ўтган кунги учрашув натижалари билан танишинг: «Нефтчи» — «Терек» — 3:1, «Торпедо» — «Спартак» (О).— 4:1, СКА (Ростов) — «Кубань» — 3:0, «Таврия» — «Эльбрус» — 3:0, «Нистру» — «Колхозчи» 1:0, «Спартак» (И-Ф) — «Помир»—3:1, «Металлург»—«Пахтакор» — 1:0, «Даугава» — «Қайрат» — 1:3, «Кузбасс»— «Звезда» — 3:1.

Шу турдан кейин турнир жадвалида тўрт пешқадам вазияти бундай: «Нефтчи»да 47, «Қайрат»да 45, «Таврия»да 41 ва «Пахтакор»да 40 очко бор.

Р. ҚОСИМОВ.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10— Эрталабки гимнастика. 10.30 Горнчилар, қаердасиз! 11.15 — **Келди-ю кетди** (бадиий фильм). 12.50 — 1976 йил қўшиқлари. 14.25 — Кинопрограмма. 15.25 — М. Шолохов ижоди. 16.25— Биз табиат билан танишамиз. 16.45 — Шахмат мактаби. 17.15 — Концерт. 17.45 — Оилавий суҳбат. 18.15 — Қувноқ ноталар. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Мультфильм. 19.25 — Фан оламида. 19.55 —Концерт. 20.25 — Қишлоқ: ишлар ва муаммолар. 20.55—**Тақдирга қарши** (бадиий фильм, 1-серия). 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — **Европа чемпионлари кубоги учун футбол мусобақаси: «ПАРТИЗАН»** (Югославия) — **«ДИНАМО»** (Киев).

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — Ўқув кўрсатуви. 12.00 — Бадиий ўқиш. 12.30 — Жамиятшунослик. 13.00 — Болалар учун телеспектакль. 18.30 — Стартда — ГТО кўпкурашчилари. 18.50 — Халқ контроли экрани. 19.20 — **«Ахборот».** 19.35 — Ҳужжатли фильм. 19.45 — Янги урф-одатлар — турмушга. 20.10 — **«Ахборот».** 20.30 — Дўстлик экрани. 22.00 — **«Вақт»** (Москва). 22.30 — Пахтазор — мардлар майдони. 22.50 — Концерт.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — Тошкент ва тошкентликлар. 19.35 — **Угрюм дарё** (бадиий фильм, 4-серия). 20.50 — Тошкент янгиликлари. 21.05 — Врач маслаҳати. 21.15 — Ҳужжатли фильм.

Театр

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 30/IX да **Инқилоб тонги.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 30/IX да **Тинмасин соз** (19.30).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Шимолий Осетия АССРда хизмат кўрсатган артист ЭМИЛЬ КИО раҳбарлигида йирик иллюзион ревю гастроллари** (19.30).

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети телевидение ва радио эшиттириш Давлат комитети коллективи диктор М. Эрматовага онаси

Муҳаррам ЭРМАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти, № 41 * ТЕЛЕФОНЛАР Коммутатор — 330249 дан 330258 гача Эълонлар — 338142.
Р. 02628. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583. В. — 229.